

Spis treści

O Autorce	XLIII
Przedmowa	XLV
Wykaz skrótów	XLVII
Część A. Komentarz praktyczny do poszczególnych instytucji i spraw z zakresu materialnego prawa rodzinnego	1
§ 1. Uwagi wstępne	1
I. Rodzina – jej podstawowe definicje i funkcje	1
1. Geneza rodziny	1
2. Aspekt prawny	2
3. Aspekt socjologiczny	2
4. Rodzina jako grupa społeczna	3
5. Rodzina jako instytucja społeczna	3
6. Aspekt religijny	3
7. Formy rodziny	4
8. Alternatywne formy rodziny	4
9. Dobór partnerów rodziny	5
II. Prawo rodzinne	5
1. Uwagi wstępne	5
2. Geneza prawa rodzinnego	5
III. Systematyka KRO	6
§ 2. Zawarcie małżeństwa	7
I. Definicja małżeństwa	13
1. Brak ustawowej definicji małżeństwa	13
2. Obowiązek uznawania przez państwo w jakiejś formie prawnej małżeństw jednopłciowych zawartych za granicą	13
3. Zakaz upośledzenia instytucji małżeństwa w prawie krajowym	14
4. Poszanowanie związków jednopłciowych	14
5. Zasady polskiego prawa małżeńskiego	15
6. Charakter prawny instytucji małżeństwa	15
7. Znaczenie aktu małżeństwa	16
8. Skutki prawne oświadczeń woli nupturientów	17
9. Zasady opodatkowania małżonków pozostających w separacji	18
10. Sądowe procedury weryfikacji faktu zawarcia małżeństwa	18
11. Konkubinat	18
12. Charakter sporządzenia aktu małżeństwa zawartego w formie wyznaniowej	20
13. Rozliczenia majątkowe konkubentów na podstawie bezpodstawnego wzbogacenia	21
14. Uznanie zagranicznego wyroku rozwodowego	22
15. Sądowe procedury ustalania istnienia małżeństwa	22
16. Dobra wiara małżonków	22
17. Odmienność płci nupturientów	22
18. Praktyka notarialna	23
19. Konkordat podpisany 28.7.1993 r. między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską	23
20. Zbieg przepisów prawa cywilnego i kościelnego	23
21. Zawarcie małżeństwa wyznaniowego podlegającego prawu polskiemu	24
22. Konkubinat w piśmiennictwie	25
23. Wyznaniowa forma zawarcia małżeństwa	25
II. Ustalenie nieistnienia małżeństwa w rozumieniu art. 2 KRO	26
1. Powództwo o ustalenie nieistnienia małżeństwa	26
2. Sądowa zmiana płci	27
3. Swoboda zmiany płci małżonków	27
III. Dokumenty przedślubne w świetle art. 3 KRO	28
1. Wykaz dokumentów	28
2. Trudne do przewyciężenia przeszkody	29
3. Postępowanie nieprocesowe w sprawach małżeńskich, kognicja sądu cywilnego ..	29

4. Zawarcie małżeństwa wyznaniowego podlegającego prawu polskiemu, rola kierownika USC	30
5. Ważność zaświadczenia. Wzór zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa	30
IV. Okres oczekiwania na zawarcie małżeństwa w świetle art. 4 KRO	30
1. Charakter prawny terminu	30
2. Upoważnienie do weryfikacji decyzji kierownika USC	30
3. Zawarcie małżeństwa przez pozbawionego wolności	30
4. Kognicja kierownika USC	31
V. Zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w świetle art. 4 ¹ KRO	32
1. Dobra wiara	32
2. Cel zaświadczenia	32
3. Organ uprawniony do wydania zaświadczenia; kognicja kierownika USC.....	32
4. Obowiązek informacji	33
5. Charakter zaświadczenia	33
6. Odpowiedzialność odszkodowawcza duchownego z powodu naruszenia prawa przy zawieraniu małżeństwa	33
VI. Odmowa przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński lub wydania zaświadczenia w świetle art. 5 KRO.....	34
1. Tryb odmowy przewidziany dla uprawnionych podmiotów	34
2. Źródło informacji	34
3. Legitymacja czynna w postępowaniu cywilnym	34
4. Odmowa sporządzenia aktu małżeństwa.....	34
5. Zawarcie małżeństwa przez chorego na ciężką chorobę	34
VII. Pełnomocnictwo w świetle art. 6 KRO.....	34
1. Zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika	34
2. Ważne powody	35
3. Zawarcie <i>per procura</i> małżeństwa wyznaniowego	36
VIII. Forma zawarcia, oświadczenia w świetle art. 7 KRO	37
1. Warunki formalne zawarcia małżeństwa	37
2. Oświadczenie małżonków w sprawie ich nazwiska	37
3. Oświadczenie małżonków w sprawie nazwiska ich wspólnych dzieci	37
4. Oświadczenia stron	37
5. Ogłoszenie przez kierownika USC faktu zawarcia małżeństwa.....	37
IX. Obowiązki duchownego w świetle art. 8 KRO.....	38
1. Uwagi wstępne	38
2. Osoba duchowna	38
3. Czynności duchownego nakazane w KRO	39
4. Czynności duchownego naruszające KRO.....	41
5. Wyznaniowa forma zawarcia małżeństwa	41
X. Wyjątkowe sytuacje zaistniałe przy zawieraniu małżeństwa w świetle art. 9 KRO	43
1. Uwagi wstępne	43
2. Falszywe oświadczenia	43
3. Brak ustawowej definicji	43
XI. Cenzus wieku w świetle art. 10 KRO	44
1. Przeszkoda minimalnego wieku do zawarcia małżeństwa	44
2. Unieważnienie małżeństwa zawartego z naruszeniem cenzusu wieku	44
3. Przesłanki materialnoprawne	44
4. Tryb udzielania zezwoleń na zawarcie małżeństwa z obniżeniem cenzusu wieku ..	45
5. Przesłanki materialnoprawne zawarcia małżeństwa z obniżeniem cenzusu wieku .	46
6. Tryb unieważniania małżeństwa.....	46
XII. Ubezważnowolnienie całkowite w świetle art. 11 KRO.....	48
1. Przeszkoda ubezważnowolnienia.....	48
2. Unieważnienie małżeństwa.....	48
3. Ubezważnowolnienie jako przeszkoda zawarcia małżeństwa.....	50
4. Zbieg postępowań. Zasadność zawieszenia postępowania	50
XIII. Przepadłości mentalne w świetle art. 12 KRO.....	50
1. Przeszkoda choroby psychicznej i niedorozwoju umysłowego.....	50
2. Kognicja sądu w sprawie o unieważnienie małżeństwa.....	51
3. Choroba psychiczna jako przeszkoda zawarcia małżeństwa.....	51
4. Kognicja sądu w sprawie o unieważnienie małżeństwa.....	53

5. Zezwolenie na zawarcie małżeństwa osobie dotkniętej chorobą psychiczną	55
6. Standardy międzynarodowe	57
XIV. Bigamia	57
1. Bigamia czynna	57
2. Bigamia bierna	58
3. Bigamia w prawie cywilnym.....	58
4. Bigamia w świetle orzecznictwa	59
5. Bigamia na tle instytucji separacji	61
6. Skutki małżeństwa bigamicznego	61
7. Stosunki majątkowe w małżeństwie	62
8. Zgodność z prawdą aktu stanu cywilnego.....	62
9. Nazwisko małżonków w przypadku nieistnienia małżeństwa	63
XV. Pokrewieństwo i powinowactwo.....	63
1. Charakter małżeństw	63
2. Przeszkody małżeńskie	64
3. Tryb postępowania	65
4. Rodzaje pokrewieństwa	65
5. Kazirodstwo	65
6. Powinowactwo.....	67
XVI. Przystosowanie w świetle art. 15 KRO.....	67
1. Zakres podmiotowy	67
2. Tryb postępowania	67
3. Zakres przedmiotowy	68
4. Charakter małżeństw	68
5. Zbieg instytucji przystosowania i małżeństwa	68
6. Kognicja sądu	68
XVII. Wady oświadczenia w świetle art. 15 ¹ KRO	69
1. Charakter małżeństw	69
2. Wady oświadczenia woli	69
3. Osoba trzecia	74
4. Tryb postępowania.....	74
XVIII. Wadliwość pełnomocnictwa w świetle art. 16 KRO	74
1. Legitymacja czynna	74
2. Konwalidacja	75
3. Charakter małżeństw	75
4. Orzecznictwo i piśmiennictwo	75
XIX. Unieważnienie małżeństwa	76
1. Podstawy unieważnienia małżeństwa	76
2. Charakter małżeństw	76
3. Charakter prawny wyroku	76
4. Zamknięty katalog podstaw unieważnienia małżeństwa	76
5. Unieważnienie małżeństwa a rozwód	77
6. Błąd co do tożsamości	77
7. Orzeczenie sądu kościelnego o ważności bądź o ustaniu małżeństwa kanonicznego ..	77
XX. Niemożność unieważnienia małżeństwa w świetle art. 18 KRO	77
1. Brak możliwości unieważnienia małżeństwa	77
2. Orzecznictwo i piśmiennictwo	77
XXI. Zasada kontynuacji procesu w świetle art. 19 KRO	78
1. Śmierć małżonka w toku sprawy o unieważnienie małżeństwa – dopuszczalność kontynuacji	78
2. Tryb postępowania wszczętego o unieważnienie małżeństwa	78
3. Legitymacja czynna w procesie.....	78
4. Powództwo osoby trzeciej.....	78
5. Śmierć powodowej osoby trzeciej.....	79
XXII. Zła wiara małżonka w świetle art. 20 KRO	79
1. Obligatoryjność ustalenia	79
2. Orzekanie	79
3. Zła wiara a ubezwłasnowolnienie	79
4. Zła wiara a wina	79
XXIII. Skutki unieważnienia w świetle art. 21 KRO	80
1. Wyjątki od zasady działania wyroku unieważniającego małżeństwo <i>ex tunc</i>	80
2. Odpowiednie stosowanie przepisów o rozwodzie	80

3. Zła wiara małżonka, orzeczona w procesie unieważniającym małżeństwo	80
4. Sentencja wyroku unieważniającego małżeństwo	80
5. Konstytutywność unieważnienia a uchwała współników spółki kapitałowej	81
XXIV. Legitymacja prokuratora	81
1. Przepis szczególny	81
2. Odpowiednie stosowanie przepisów	81
3. Kompetencje prokuratora	81
4. Kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich	82
5. Kompetencje Rzecznika Praw Dziecka	82
§ 3. Prawa i obowiązki małżonków	83
I. Uwagi wstępne	87
1. Egalitaryzm i zakaz dyskryminacji	87
2. Podstawowe obowiązki małżonków	87
3. Ingerencja w ustrój małżeński	90
4. Wspólne pożycie	90
5. Wzajemna pomoc	92
6. Wierność	101
7. Współdziałanie	102
8. Skutki naruszenia podstawowych obowiązków	103
9. Konkubinat	103
II. Rozstrzyganie o sprawach rodziny w świetle art. 24 KRO	103
1. Pojęcie istotnych spraw rodziny	103
2. Próba zdefiniowania pojęcia	104
3. Postępowanie	105
4. Kompetencja sądu	105
III. Nazwiska małżonków w świetle art. 25 KRO	108
1. Tryb cywilny	108
2. Tryb administracyjny	108
3. Tryb konsularny	108
4. Tryb zagraniczny	108
5. Połączenie nazwisk	108
6. Niezłożenie oświadczeń	108
7. Nazwisko dwuczłonowe	108
8. Zakaz dyskryminacji	109
IV. Zaspokajanie potrzeb rodziny w świetle art. 27 KRO	109
1. Obowiązek alimentacyjny między małżonkami	109
2. Zakres obowiązku alimentacyjnego	111
3. Prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, zasiłków i renty	112
4. Majątek małżonków	115
5. Świadczenia w naturze i obowiązek naprawienia szkody	116
6. Związek wyznaniowy	117
7. Konkubinat	118
8. Nowelizacja art. 27 KRO	118
V. Nakaz wypłaty wynagrodzenia w świetle art. 28 KRO	118
1. Charakter prawny nakazu	118
2. Tryb postępowania	119
3. Należności objęte nakazem	119
4. Obowiązek wspólnego pożycia małżonków	121
VI. Uprawnienie do korzystania z mieszkania w świetle art. 28 ¹ KRO	122
1. Charakter substytucyjny	122
2. Definicja zasad współżycia społecznego	123
3. Zasady korzystania z mieszkania małżonka	123
4. Małżeńska umowa majątkowa	125
VII. Wzajemna reprezentacja w świetle art. 29 KRO	125
1. Przesłanki ustawowe	125
2. Obowiązek reprezentacji	126
3. Sprawy zwykłego zarządu	126
4. Separacja	127
5. Dobra wiara osoby trzeciej	127
6. Umowa spółki cywilnej między małżonkami	127
7. Pełnomocnictwo	128
8. Zarząd majątkiem osobistym małżonka	128

9. Dysponowanie wynagrodzeniem małżonka.....	128
10. Bezprawność działania małżonka	128
VIII. Solidarna odpowiedzialność w świetle art. 30 KRO.....	129
1. Charakterystyka instytucji	129
2. Solidarna odpowiedzialność małżonków w świetle art. 30 § 1 KRO.....	129
3. Wyłączenia solidarności w świetle art. 30 § 2 KRO.	129
3. Zakres odpowiedzialności solidarnej.....	130
4. Rozliczanie roszczeń regresowych	130
5. Prowadzenie egzekucji z majątków odrębnych małżonków	130
6. Wyłączenia solidarności	130
7. Źródła odpowiedzialności solidarnej.....	132
8. Zakres majątkowy odpowiedzialności	133
9. Translatywna (zwalniająca) zmiana dłużnika	133
§ 4. Ustawowy ustroj majątkowy.....	134
I. Wspólność ustawowa – zasada ogólna	150
1. Pojęcie.....	150
2. Charakterystyka majątkowych stosunków małżeńskich	152
3. Nabycie praw do wspólnoty majątkowej	155
4. Darowizna, spadkobranie	169
5. Zastaw skarbowy	171
6. Poręczenie	171
7. Pełnomocnictwo. Czynność prawna z samym sobą	171
8. Nieruchomości	171
9. Lokale spółdzielcze	173
10. Lokale komunalne	179
11. Lokale żołnierzy Sił Zbrojnych.....	179
12. Kognicja sądu	180
13. Prawo podatkowe	190
14. Emerytury, renty	193
15. Przedsiębiorstwo	194
16. Prawa spółkowe.....	195
17. Upadłość, odpowiedzialność za długi, wierzytelności, odszkodowania i ubezpieczenia.....	207
18. Majątek osobisty małżonków	210
19. Ustanie wspólnoty majątkowej	214
20. Konkubinat.....	216
II. Majątek osobisty małżonków w świetle art. 33 KRO.....	219
1. Charakterystyka ogólna	219
2. Charakterystyka szczegółowa.....	220
3. Majątek osobisty w świetle orzecznictwa i piśmiennictwa.....	224
III. Przedmioty zwykłego urządzenia domowego w świetle art. 34 KRO	241
1. Wspólne sprzęty domowe	241
2. Wyłączenia ze sprzętów domowych	241
3. Wpływ woli małżonków na przynależność nabywanych przedmiotów do poszczególnych majątków	242
4. Dziedziczenie, zapis lub darowizna	242
IV. Zakres uprawnienia do współposiadania i korzystania z rzeczy w świetle art. 34 ¹ KRO.....	242
1. Charakterystyka przepisu	242
2. Posiadanie w świetle przepisów KC.....	243
3. Spółki kapitałowe	243
4. Prowadzenie tzw. wspólnego portfela przez konkubentów.....	243
5. Upadłość lub otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego	244
6. Roszczenie do ubezpieczyciela o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego	244
V. Charakter prawny wspólności majątkowej małżeńskiej w świetle art. 35 KRO	244
1. Pojęcie	244
2. Niepodzielny charakter wspólnoty majątkowej małżeńskiej.....	245
3. Wspólność łączna.....	245
4. Rozporządzenie przez małżonka przedmiotem wchodzącym w skład majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego	245
5. Darowizna	246

6. Skuteczność przeniesienia własności nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego	246
7. Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych	247
8. Ochrona posesoryjna	247
9. Zapis windykacyjny	247
10. Rozporządzanie udziałem w trakcie trwania konkubinatu	248
11. Upadłość	248
VI. Zarząd majątkiem wspólnym	248
1. Działania dopuszczalne	248
2. Ustawowe ograniczenie małżonków w zarządzaniu	248
3. Charakterystyka ogólna	249
4. Zwykły zarząd	250
5. Czynności prawne przekraczające zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym ..	256
6. Darowizna nieruchomości	256
7. Poręczenie	257
8. Pełnomocnictwo	259
9. Nieruchomości	260
10. Własność i inne prawa	261
11. Kognicja sądu	261
12. Przedsiębiorstwo, działalność gospodarcza	262
13. Prawa spółkowe	265
14. Upadłość, odpowiedzialność za długi, kredyt, pożyczka, wierzycelności	267
15. Ustanie wspólnoty majątkowej	269
VII. Sprzeciw małżonka wobec czynności zarządu majątkiem wspólnym w świetle art. 36 ¹ KRO	270
1. Rodzaje zarządu majątkiem wspólnym	270
2. Charakterystyka instytucji sprzeciwu	270
3. Skuteczność wobec osoby trzeciej	271
4. Postępowanie egzekucyjne	271
5. Spółka małżonków	271
VIII. Czynności wymagające zgody drugiego małżonka w świetle art. 37 KRO	271
1. Zgoda małżonka	271
2. Konwalidacja	272
3. Potwierdzenie umowy	272
4. Brak konwalidacji	272
5. Przekroczenie zakresu zwykłego zarządu	273
6. Darowizna, spadkobranie	278
7. Poręczenie	280
8. Pełnomocnictwo	281
9. Własność i inne prawa	282
10. Kognicja sądu	286
11. Przedsiębiorstwo, gospodarstwo rolne	287
12. Odpowiedzialność za długi, kredyt, pożyczka, zastaw, hipoteka, odszkodowania ...	288
IX. Ochrona osoby trzeciej w świetle art. 38 KRO	290
1. Pojęcie	290
2. Odesłanie do innych przepisów	291
3. Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych w sytuacji, w której na podstawie czynności prawnej dokonanej przez jednego małżonka bez wymaganej zgody drugiego osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku	291
4. Nabywanie samochodu od zbywcy pozostającego w związku małżeńskim bez udziału w transakcji współmałżonka	291
X. Zezwolenie przez sąd na dokonanie czynności bez zgody drugiego małżonka	291
1. Podstawy ingerencji sądu	291
2. Tryb udzielenia zezwolenia	292
3. Ochrona sądowa	292
4. Zarząd majątkiem wspólnym	292
XI. Pozbawienie samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym w świetle art. 40 KRO ...	292
1. Przesłanki	292
2. Zezwolenie sądu na dokonanie czynności	293
3. Niedopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawie o pozbawienie małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym	293
4. Konsekwencje pozbawienia samodzielnego zarządu	293

XII. Odpowiedzialność małżonków za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w świetle art. 41 KRO.....	293
1. Uwarunkowania kodeksowe	293
2. Nowe uprawnienia wierzyciela	293
3. Dotychczasowe uprawnienia wierzyciela	294
4. Odpowiedzialność małżonków majątkiem wspólnym	294
5. Skarga pauliańska	305
6. Rozdzielność majątkowa.....	308
7. Zasady współzycia społecznego i ochrona interesu rodziny.....	310
8. Egzekucja majątkowa.....	311
XIII. Wyłączenie możliwości zaspokojenia się z udziału małżonka w czasie trwania wspólności ustawowej w świetle art. 42 KRO.....	320
1. Zmiana przepisu	320
2. Zaspokojenie wierzyciela	320
3. Odwołanie darowizny	320
4. Odwołanie darowizny nieruchomości	320
5. Spadek	321
6. Wierzytelności.....	321
7. Ustanie wspólności ustawowej.....	322
XIV. Udziały w majątku wspólnym w świetle art. 43 KRO	325
1. Wielkość udziałów w majątku wspólnym	325
2. Wyjątki od zasady równości udziałów w majątku wspólnym	325
3. Postępowanie	325
4. Przesłanki ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.....	326
5. Ustanie wspólnoty majątkowej małżonków	330
6. Przedmiot postępowania	332
7. Prawo intertemporalne.....	340
8. Zobowiązania pozamałżeńskie.....	341
XV. Zwrot wydatków i nakładów w świetle art. 45 KRO.....	341
1. Rozliczenia według KRO	341
2. Rozliczenia według KC	342
3. Rozliczenia według regulacji kodeksowych na tle relacji między przepisami KRO a KC przy rozpoznawaniu spraw majątkowych małżonków	342
4. Procedura.....	343
5. Zasady rozliczeń	348
6. Rodzaje składników majątkowych.....	355
XVI. Odpowiednie stosowanie przepisów o wspólności majątku spadkowego i dziale spadku	362
1. Odesłanie	362
2. Przedawnienie roszczeń	363
3. Zastosowanie przepisów o współwłasności w częściach ułamkowych	363
4. Wykładnia art. 1036 KC	363
5. Zasądzenie odsetek od dopłat lub spłat przy sądowym zniesieniu współwłasności ..	364
6. Zarzut nadużycia prawa na gruncie postępowania w sprawie podziału majątku wspólnego	364
7. Dział spadku	364
8. Żądanie zniesienia współwłasności.....	364
9. Obowiązek dokonania podziału majątku wspólnego	364
10. Obniżenie spłat przy podziale majątku dorobkowego małżonków z uwagi na nadużycie prawa	365
11. Ważne powody do ograniczenia podziału majątku wspólnego	365
12. Posiadanie.....	365
13. Stosowanie przepisów o dziale spadku.....	365
14. Podział nieruchomości rolnej	366
15. Upadłość w świetle orzecznictwa	366
16. Upadłość w świetle piśmiennictwa	366
17. Kognicja sądu	366
18. Zasady podziału majątku.....	370
19. Rozporządzenia majątkowe	372
§ 5. Umowne ustroje majątkowe.....	379
I. Wprowadzenie.....	382
1. Podstawowe cechy majątkowej umowy małżeńskiej.....	382

II. Umowa majątkowa małżeńska w świetle art. 47 KRO.....	383
1. Charakterystyka.....	383
2. Skuteczność małżeńskiej umowy majątkowej.....	390
3. Skutki małżeńskiej umowy majątkowej.....	390
4. Kognicja sądu.....	394
5. Ochrona osób trzecich.....	396
6. Małżeńska umowa majątkowa w obrocie gospodarczym.....	398
7. Małżeńska umowa majątkowa na tle innych regulacji.....	399
III. Skuteczność małżeńskich umów majątkowych względem osób trzecich w świetle art. 47 ¹ KRO.....	402
IV. Wspólność majątkowa w świetle art. 48.....	406
1. Odpowiednie stosowanie przepisów o wspólności ustawowej.....	406
2. Wspólnota majątkowa w świetle orzecznictwa i piśmiennictwa.....	406
V. Ograniczenia przedmiotowe umowy rozszerzającej wspólność w świetle art. 49 KRO ..	407
1. Charakterystyka.....	407
2. Konsekwencje uzyskania przez małżonka prawa do przedmiotów nabytych przez drugiego małżonka w wyniku spadkobrania.....	408
3. Przynależność praw spółkowych w spółkach osobowych do majątków małżonków.....	408
4. Dopuszczalność powstania spółki cywilnej między małżonkami.....	408
5. Umowne ustroje majątkowe.....	409
6. Spółdzielcze prawa do lokali mieszkalnych.....	409
VI. Wierzytelności powstałe przed rozszerzeniem wspólności ustawowej w świetle art. 50 KRO.....	409
1. Uprawnienia wierzyciela w razie rozszerzenia wspólności.....	410
2. Umowa majątkowa w kontekście odpowiedzialności podatkowej małżonków.....	410
VII. Udziały małżonków po ustaniu wspólności w świetle art. 50 ¹ KRO.....	410
1. Charakterystyka.....	410
2. Stosowanie przepisów KRO.....	410
3. Stosowanie przepisów KC.....	410
4. Dopłaty do majątków małżonków po podziale majątku wspólnego a konstrukcja nadużycia prawa w świetle orzecznictwa.....	410
5. Charakter prawny umowy dotyczącej majątku wspólnego a charakter ustawy majątku wspólnego.....	411
6. Możliwość dochodzenia roszczenia z art. 231 § 1 KC.....	411
7. Majątkowy charakter spraw o zniesienie wspólności majątkowej małżeńskiej.....	411
8. Rachunki wspólne a upadłość konsumencka.....	411
VIII. Rozdzielność majątkowa w świetle art. 51 KRO.....	411
1. Umowna rozdzielność majątkowa.....	411
2. Charakter orzeczenia sądu ustalającego nierówne udziały w majątku wspólnym. Skutek zawarcia umowy ustanawiającej ustrój rozdzielności majątkowej.....	412
3. Zasady rozliczeń między byłymi małżonkami pozostającymi w ustroju rozdzielności majątkowej. Pojęcie zwykłych potrzeb rodziny.....	413
4. Rozdzielność majątkowa a zobowiązania każdego z małżonków wobec osób trzecich.....	413
5. Rozdzielność majątkowa małżonków a spółka cicha.....	413
6. Intercyza notarialna.....	413
IX. Samodzielny zarząd swoim majątkiem w świetle art. 51 ¹ KRO.....	414
1. Charakterystyka.....	414
2. Wykładnia art. 51 ¹ KRO.....	414
X. Rozdzielność majątkowa z wyrównaniem dorobków.....	414
1. Odpowiednie stosowanie przepisów o rozdzielności majątkowej.....	414
2. Rozdzielność majątkowa a pojęcie dorobku.....	414
3. Dorobek małżonka w świetle art. 51 ³ KRO.....	414
4. Wyrównanie dorobków w świetle art. 51 ⁴ KRO.....	416
5. Wyrównanie dorobków w razie śmierci jednego z małżonków art. 51 ⁵ KRO.....	417
§ 6. Przymusowy ustrój majątkowy.....	419
I. Ustanowienie rozdzielności majątkowej przez sąd w świetle art. 52 KRO.....	420
1. Sądowe zniesienie wspólności.....	420
2. Legitymacja czynna osoby trzeciej.....	420
3. Ważne powody, czyli prawna dopuszczalność powództwa.....	420
4. Faktyczna dopuszczalność powództwa.....	421

5. Powrót do wspólnoty majątkowej na drodze umownej	421
6. Data rozdzielności majątkowej.....	422
7. Ważne powody zniesienia wspólności majątkowej	423
8. Ochrona wierzycieli	426
9. Kognicja sądu.....	427
10. Nabycie własności nieruchomości przez cudzoziemca	431
11. Przywrócenie wspólnoty majątkowej	432
II. Rozdzielność majątkowa z mocy prawa w świetle art. 53 KRO	432
1. Rozdzielność z mocy ustawy	432
2. Ustanowienie wspólności ustawowej w drodze umowy majątkowej małżeńskiej ..	433
III. Rozdzielność majątkowa wskutek orzeczenia separacji w świetle art. 54 KRO	433
1. Charakterystyka	433
2. Skutki zniesienia separacji	434
3. Skutki orzeczenia separacji.....	434
4. Skuteczność orzeczenia separacji przez sąd obcy	435
§ 7. Ustanie małżeństwa.....	437
I. Uznanie małżonka za zmarłego w świetle art. 55 KRO	439
1. Skutki matrymonialne śmierci cywilnej małżonka	439
2. Ustawowe przesłanki cywilnoprawne instytucji uznania za zmarłego	439
3. Nowy związek małżeński	439
4. Pozostawanie przy życiu małżonka uznanego za zmarłego	439
II. Rozwód w świetle art. 56 KRO.....	440
1. Pozytywne przesłanki rozwodowe (dopuszczające orzeczenie rozwodu)	440
2. Negatywne przesłanki rozwodowe (niedopuszczające do orzeczenia rozwodu)	441
3. Proces rozwodowy	442
4. Integralność (niepodzielność) wyroku rozwodowego	442
5. Zawinione naruszenie obowiązków małżeńskich	442
6. Kognicja sądu.....	444
7. Skutki procesu rozwodowego.....	450
III. Wina rozkładu pożycia w świetle art. 57 KRO.....	452
1. Wina według KRO	452
2. Wina według KC	452
3. Zawinione naruszenie obowiązków małżeńskich	454
4. Kognicja sądu.....	459
IV. Inne rozstrzygnięcia sądu rozwodowego w świetle art. 58 KRO	464
1. Charakter wyroku rozwodowego	464
2. Treść wyroku rozwodowego	464
3. Pisemne porozumienie małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie	466
4. Zasady postępowania sądu rozwodowego	466
5. Postępowania zabezpieczające	469
6. Treści wyroku rozwodowego (części składowe).....	469
7. Postępowanie odwoławcze	478
8. Skutki rozwodu.....	481
V. Powrót do poprzedniego nazwiska w świetle art. 59 KRO.....	482
1. Termin	482
2. Organ uprawniony do przyjęcia oświadczenia	482
3. Nazwisko rozwodnika w świetle orzecznictwa.....	482
VI. Alimenty po rozwodzie w świetle art. 60 KRO	483
1. Przesłanka podmiotowa	483
2. Przesłanka przedmiotowa.....	483
3. Wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego	483
4. Kognicja sądu rozwodowego.....	483
5. Dochodzenie alimentów na podstawie art. 60 KRO w razie właściwości prawa obcego do rozwiązania małżeństwa	484
6. Okres płatności alimentów	484
7. Przesłanki zasądzenia alimentów	484
8. Zabezpieczenie alimentacji z art. 27 KRO.....	489
9. Alimenty po rozwodzie w świetle innych regulacji prawnych	490
10. Zbieg przepisów alimentacyjnych	493
VII. Odpowiednie stosowanie przepisów o obowiązku alimentacyjnym między krewnymi w świetle art. 61 KRO.....	494

§ 8. Separacja.....	495
I. Przesłanki orzeczenia separacji w świetle art. 61 ¹ KRO.....	496
1. Przesłanka pozytywna	496
2. Przesłanki negatywne	496
3. Tryb postępowania.....	496
4. Przesłanki separacji w piśmiennictwie	497
5. Postępowanie	498
6. Skutki separacji.....	498
7. Relacja między przepisami dotyczącymi separacji a przepisami dotyczącymi rozvodu	500
II. Separacja a rozwód w świetle art. 61 ² KRO	500
1. Odmiennosc żądań	500
2. Zmiana żądania a tryb postępowania	500
3. Niedopuszczalność zgłoszenia żądania separacji w sprawie o rozwód na etapie postępowania przed sądem II instancji	500
III. Rozstrzygnięcia zawarte w orzeczeniu o separacji na zgodne żądanie w świetle art. 61 ³ KRO.....	500
1. Adekwatność przepisów rozwodowych do przepisów dotyczących separacji	500
2. Zakres orzekania	500
IV. Skutki orzeczenia separacji w świetle art. 61 ⁴ KRO.....	501
1. Ustawowe skutki separacji	501
2. Zasady alimentacji po rozwodzie	501
3. Brak możliwości zmiany nazwiska	502
4. Data powstania separacji	502
5. Skutki separacji w świetle orzecznictwa i piśmiennictwa	502
V. Zniesienie separacji w świetle art. 61 ⁶ KRO	505
1. Przyczyny zakończenia separacji	505
2. Tryb	505
3. Skutki zniesienia separacji	505
4. Rozstrzygnięcie w przedmiocie władzy rodzicielskiej i ustroju majątkowego	505
5. Charakter prawny zniesienia separacji w orzecznictwie.....	506
6. Zniesienie separacji w piśmiennictwie	506
§ 9. Macierzyństwo.....	508
I. Uwagi wstępne.....	509
1. Definicja pokrewieństwa w świetle art. 61 ⁷ KRO	509
2. Powinowactwo w świetle art. 61 ⁸ KRO	509
II. Macierzyństwo.....	510
1. Matka w świetle art. 61 ⁹ KRO	510
2. Akt narodzin	510
3. Brak uznania stosunku pokrewieństwa pomiędzy zamierzonymi rodzicami a dzieckiem urodzonym w wyniku surogacji. Zakaz surogacji. Oddanie dziecka urodzonego w wyniku surogacji pod pieczę instytucjonalną	510
4. Brak uznania stosunku pokrewieństwa pomiędzy zamierzonymi rodzicami a dzieckiem urodzonym w wyniku surogacji. Zakaz surogacji. Oddanie dziecka urodzonego w wyniku surogacji pod pieczę instytucjonalną	511
5. Odmowa prawnego uznania stosunku pomiędzy dziećmi urodzonymi w wyniku surogacji a ich docelowymi rodzicami.....	512
6. Powództwo o ustalenie macierzyństwa.....	513
7. Prawo do poznania matki biologicznej według krajowego prawa rodzinnego	513
III. Ustalenie macierzyństwa w świetle art. 61 ¹⁰ KRO	514
1. Sposób ustalenia macierzyństwa	514
2. Powództwo przeciwko dziecku, które zmarło	514
IV. Zakaz wytoczenia powództwa o ustalenie macierzyństwa po uzyskaniu pełnoletności przez dziecko w świetle art. 61 ¹¹ KRO.....	514
1. Legitymacja czynna matki	514
2. Wyłączenie możliwości wytoczenia powództwa przeciwko dziecku pełnoletniemu	514
V. Zaprzeczenie macierzyństwa w świetle art. 61 ¹² KRO.....	514
1. Dopuszczalność legitymacji procesowej	514
2. Podmioty uprawnione do wytoczenia powództwa	515
3. Piśmiennictwo	515
VI. Termin do wytoczenia powództwa o zaprzeczenie macierzyństwa przez rodziców w świetle art. 61 ¹³ KRO	515

1. Bieg terminów do zaprzeczenia macierzyństwa	515
2. Prerogatywa prokuratora	515
3. Ochrona osób legitymowanych czynnie	516
4. Powództwo wniesione po upływie ustalonych w ustawie terminów zawitych	516
VII. Termin do wytoczenia powództwa o zaprzeczenie macierzyństwa przez dziecko w świetle art. 61 ¹⁴ KRO	516
1. Legitymacja czynna dziecka	516
2. Pełnoletność	516
3. Ubezważnowolnienie	516
4. Choroba psychiczna	516
VIII. Zakaz ustalenia i zaprzeczenia macierzyństwa po śmierci dziecka w świetle art. 61 ¹⁵ KRO	516
1. Niedopuszczalność procesów dotyczących osób zmarłych	516
2. Śmierć dziecka przed prawomocnym zakończeniem postępowania	517
3. Piśmiennictwo	517
IX. Legitymacja czynna prokuratora	517
1. Legitymacja prokuratora	517
2. Brak możliwości wytoczenia powództwa	517
3. Piśmiennictwo	517
§ 10. Ojcostwo	518
I. Domniemanie pochodzenia dziecka z małżeństwa w świetle art. 62 KRO	522
1. Pewność macierzyństwa	522
2. Pojęcie domniemania prawnego	522
3. Domniemanie podstawowe	522
4. Domniemanie podstawowe a separacja sądowa	522
5. Domniemania dodatkowe	522
6. Skutek domniemania	522
7. Dowody przyrodnicze	523
8. Akta stanu cywilnego	524
9. Zaprzeczenie ojcostwa	525
10. Obowiązek alimentacyjny	526
11. <i>Nasciturus</i>	526
12. Separacja	527
13. Uznanie dziecka	528
14. Nienaturalna prokreacja	528
II. Zaprzeczenie ojcostwa przez męża matki w świetle art. 63 KRO	530
1. Wymogi ustawowe	530
2. Dopuszczalność powództwa a pełnoletność dziecka	530
3. Charakter prawny terminu	530
4. Inicjatywa prokuratorska	532
5. Kompetencje prokuratora	532
6. Kognicja sądu	533
7. Dowody przyrodnicze	534
8. Obowiązek alimentacyjny	535
III. Zaprzeczenie ojcostwa przez męża matki całkowicie ubezwłasnowolnionego w świetle art. 64 KRO	535
1. Charakter ochronny przepisu	535
2. Przesłanka ubezwłasnowolnienia całkowitego	536
3. Termin 6 miesięcy	536
4. Przedstawiciel ustawowy	536
5. Osobiste złożenie pozwu przez osobę, w stosunku do której nastąpiło uchylenie ubezwłasnowolnienia całkowitego	536
6. Zaburzenia psychiczne a data ich powstania	537
IV. Zaprzeczenie ojcostwa przez męża matki chorego psychicznie w świetle art. 65 KRO ...	537
1. Charakter ochronny przepisu	537
2. Podstawy do liczenia biegu terminu	538
3. Wyłączenie stosowania przepisu przy braku podstaw do ubezwłasnowolnienia ...	539
V. Legitymacja bierna w procesie o zaprzeczenie ojcostwa wszczętym przez męża matki w świetle art. 66 KRO	539
1. Legitymacja bierna z pozwu męża matki	539
2. Badanie krwi	539
3. Współuczestnictwo jednolite	539

VI. Sposób zaprzeczenia ojcostwa w świetle art. 67 KRO	540
1. Zaprzeczenie ojcostwa a obalenie domniemania ojcostwa	540
2. Kognicja sądu.....	540
3. Dowody przyrodnicze	541
4. Pewność braku ojcostwa męża matki	542
5. Wykazanie niepodobieństwa, żeby mąż matki mógł być ojcem dziecka	542
VII. Niedopuszczalność zaprzeczenia ojcostwa dziecka poczętego w wyniku procedury medycznej wspomaganej prokreacji w świetle art. 68 KRO	544
VIII. Legitymacja czynna matki w świetle art. 69 KRO	544
1. Legitymacja czynna matki	544
2. Legitymacja bierna przy pozwie matki	544
3. Charakter ochronny przepisu art. 69 § 3 KRO	544
4. Powództwo matki o zaprzeczenie ojcostwa w świetle dowodów	545
IX. Legitymacja czynna dziecka w świetle art. 70 KRO	545
1. Uwagi wstępne	545
2. Legitymacja bierna przy pozwie dziecka	546
3. Charakter ochronny przepisu art. 70 § 3 KRO	546
4. Ograniczenie postępowania dowodowego do dowodów przyrodniczych	546
5. Powództwo dziecka w przypadku śmierci męża matki	546
X. Ustalenie ojcostwa w świetle art. 72 KRO.....	547
1. Dopuszczalność ustalenia ojcostwa	547
2. Sposoby ustalania ojcostwa	547
3. Kolidzja sposobów ustalania ojcostwa	547
4. Uznanie ojcostwa	547
5. Ochrona rodziny	548
6. Skutki ustalenia ojcostwa	548
XI. Uznanie ojcostwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego w świetle art. 73 KRO	549
1. Przyjęcie oświadczenia o uznaniu ojcostwa w świetle KRO	549
2. Przyjęcie oświadczenia o uznaniu ojcostwa w świetle PrASC	550
3. Odmowa przyjęcia oświadczeń w świetle prawa o aktach stanu cywilnego	550
4. Uznanie ojcostwa osoby pozbawionej zdolności do czynności prawnych	550
5. Dobra oraz zła wiara mężczyzny uznającego ojcostwo	551
XII. Uznanie ojcostwa przed notariuszem albo urzędnikiem w świetle art. 74 KRO.....	551
1. Odrębności w stosunku do art. 73 KRO	551
2. Zbieżność z art. 73 KRO	551
XIII. Uznanie ojcostwa dziecka poczętego w świetle art. 75 KRO	552
1. Uznanie <i>nasciturusa</i> – dziecka poczętego, ale nieurodzonego	552
2. Zbieg uznania dziecka z domniemaniem pochodzenia dziecka	552
3. Ochrona prawna dziecka poczętego <i>in vitro</i> i pozostającego poza organizmem matki	552
4. Odpowiedzialność cywilna z tytułu szkód wyrządzonych dziecku przed jego poczęciem	552
5. Pozycja prawna kuratora ustanowionego dla dziecka poczętego	552
XIV. Uznanie ojcostwa dziecka urodzonego w następstwie procedury medycznej wspomaganej prokreacji w świetle art. 75 ¹ KRO	552
1. Kodeks rodzinny i opiekuńczy a medycznie wspomagana prokreacja.....	552
2. Kodeks rodzinny i opiekuńczy a ustawa o leczeniu niepłodności	553
3. Zarodek	553
4. Status dziecka poczętego w wyniku medycznie wspomaganej prokreacji	554
5. Uwagi prawne do ustawy o leczeniu niepłodności	554
6. Dziedziczenie ustawowe <i>nasciturusa</i> poczętego w procedurze zapłodnienia pozaustrojowego	554
XV. Zakaz uznania ojcostwa po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności w świetle art. 76 KRO	554
1. Pełnoletność dziecka	554
2. Termin do uznania ojcostwa po śmierci dziecka	555
XVI. Zdolność do złożenia oświadczenia o uznaniu ojcostwa w świetle art. 77 KRO.....	555
1. Oświadczenia konieczne do uznania	555
2. Organ uprawniony do przyjęcia oświadczeń	555
3. Osobisty charakter uznania	555

XVII. Powództwo ojca o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa w świetle art. 78 KRO	555
1. Bezskuteczność uznania ojcostwa	555
2. Bezskuteczność uznania <i>nasciturusa</i>	556
3. Ochrona stanu psychicznego mężczyzny	556
4. Powództwo o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa a stosowanie art. 189 KPC	557
5. Prawo do poszanowania życia prywatnego. Brak możliwości zaprzeczenia ojcostwa ze względu na nowe dowody biologiczne	557
6. Odmowa ustalenia bezskuteczności uznania dziecka ze względu na dobro dziecka pomimo istnienia dowodów biologicznych zaprzeczających ojcostwu	557
XVIII. Odpowiednie stosowanie art. 78 KRO do matki dziecka	558
1. Kwestionowanie przez matkę dziecka uznania ojcostwa	558
2. Ubezłasnowolnienie matki	558
3. Przypadłości psychiczne matki	558
XIX. Zakaz wytaczania powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności w świetle art. 80 KRO	558
1. Zakaz ustalania bezskuteczności uznania pełnoletniego dziecka	558
2. Udział prokuratora	559
3. Uzyskanie przez dziecko pełnoletności w toku procesu o ustalenie bezskuteczności uznania	559
XX. Żądanie przez dziecko ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa w świetle art. 81 KRO	559
1. Bezskuteczność na żądanie dziecka	559
2. Ubezłasnowolnienie dziecka	559
3. Przypadłości psychiczne dziecka	560
XXI. Ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa w przypadku procedury medycznie wspomaganej prokreacji w świetle art. 81 ¹ KRO	560
1. Dopuszczalność powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa w świetle art. 81 ¹ KRO	560
2. Dopuszczalność powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa w świetle art. 75 ¹ KRO	560
XXII. Legitymacja bierna w procesie o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa w świetle art. 82 KRO	560
1. Legitymacja procesowa	560
2. Legitymacja czynna mężczyzny	560
3. Legitymacja czynna matki	560
4. Legitymacja czynna dziecka	560
5. Współuczestnictwo konieczne	561
XXIII. Niedopuszczalność ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa po śmierci dziecka w świetle art. 83 KRO	561
1. Śmierć dziecka	561
2. Legitymacja bierna w miejsce dziecka	561
3. Legitymacja czynna:	561
XXIV. Powództwo o ustalenie ojcostwa w świetle art. 84 KRO	561
1. Proces	561
2. Legitymacja w procesie	561
3. Dowody przyrodnicze	562
4. Kognicja sądu	563
5. Obowiązek alimentacyjny	564
XXV. Domniemanie ojcostwa w świetle art. 85 KRO	564
1. Domniemanie ojcostwa dziecka pozamałżeńskiego	564
2. Obalenie domniemania	564
3. Charakter prawny wyroku ustalającego ojcostwo	564
4. Ochrona rodziny	565
5. Dowody przyrodnicze	565
6. Kognicja sądu	567
XXVI. Legitymacja czynna prokuratora w świetle art. 86 KRO	568
1. Legitymacja czynna prokuratora	568
2. Materialna podstawa powództwa	568
3. Termin do wytoczenia powództwa a kompetencje prokuratora i sytuacja procesowa stron	568

4. Uprawnienie prokuratora w sprawach o pochodzenie, rozpoznawanych w procesie (art. 86 KRO)	568
5. Ochrona stron.....	569
6. Ograniczone uprawnienia stron	570
7. Dowody przyrodnicze	571
§ 11. Stosunki między rodzicami a dziećmi	572
I. Wprowadzenie	578
1. Obowiązek wzajemnego szacunku i wspierania się w świetle art. 87 KRO	578
2. Nazwisko dziecka urodzonego w małżeństwie w świetle art. 88 KRO	580
3. Nazwisko dziecka pozamałżeńskiego w świetle art. 89 KRO	582
4. Nazwisko dzieci pochodzących od tych samych rodziców w świetle art. 89 ¹ KRO....	582
5. Nadanie nazwiska dziecku w przypadku zawarcia małżeństwa w świetle art. 90 KRO	583
6. Dwuczłonowe nazwisko dziecka w świetle art. 90 ¹ KRO	583
7. Obowiązek dziecka przyczyniania się do pokrywania kosztów utrzymania rodziny w świetle art. 91 KRO	584
II. Władza rodzicielska	585
1. Okres pozostawania pod władzą rodzicielską w świetle art. 92 KRO	585
2. Uprawnieni do sprawowania władzy rodzicielskiej w świetle art. 93 KRO	588
3. Władza rodzicielska tylko jednego z rodziców w świetle art. 94 KRO	589
4. Zakres władzy rodzicielskiej w świetle art. 95 KRO.....	590
5. Piecza nad dzieckiem w świetle art. 96 KRO.....	597
6. Zakaz stosowania kar cielesnych w świetle art. 96 ¹ KRO	600
7. Wykonywanie władzy rodzicielskiej w świetle art. 97 § 1 KRO	603
8. Reprezentacja dziecka przez rodziców w świetle art. 98 KRO.....	607
9. Reprezentacja dziecka przez kuratora w świetle art. 99 KRO	617
10. Udzielenie pomocy rodzicom w świetle art. 100 KRO.....	618
11. Zarząd majątkiem dziecka w świetle art. 101 KRO	619
12. Wyłączenie przedmiotów spod zarządu w świetle art. 102 KRO	626
13. Czysty dochód; nadwyżka w świetle art. 103 KRO.....	628
14. Inwentarz majątku dziecka w świetle art. 104 KRO.....	628
15. Zwrot majątku dziecka; rachunek z zarządu w świetle art. 105 KRO	629
16. Zmiana orzeczenia o władzy rodzicielskiej w świetle art. 106 KRO	629
17. Ograniczenie władzy rodzicielskiej.....	630
18. Władza rodzicielska nad całkowicie ubezwłasnowolnionym w świetle art. 108 KRO	632
19. Zagrożone dobro dziecka – zarządzenia sądu w świetle art. 109 KRO.....	633
20. Zawieszenie władzy rodzicielskiej w świetle art. 110 KRO	643
21. Pozbawienie i przywrócenie władzy rodzicielskiej w świetle art. 111 KRO	644
22. Rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej w wyroku orzekającym rozwód, separację, unieważnienie małżeństwa w świetle art. 112 KRO	649
III. Piecza zastępcza	649
1. Podmioty sprawujące pieczę zastępczą w świetle art. 112 ¹ KRO	649
2. Zasady działania podmiotów pieczy zastępczej w świetle art. 112 ² KRO	652
3. Możliwość umieszczenia w pieczy zastępczej w świetle art. 112 ³ KRO	652
4. Okres umieszczenia w pieczy zastępczej w świetle art. 112 ⁴ KRO	657
5. Osoby sprawujące pieczę w świetle art. 112 ⁵ KRO	659
6. Pierwszeństwo w sprawowaniu pieczy nad dzieckiem niepełnosprawnym w świetle art. 112 ⁶ KRO	660
7. Instytucjonalna piecza zastępcza	660
8. Umieszczanie w pieczy zastępczej rodzeństwa w świetle art. 112 ⁸ KRO	660
IV. Kontakty z dzieckiem	661
1. Prawo i obowiązek utrzymywania kontaktów w świetle art. 113 KRO.....	661
2. Ustalenie sposobu utrzymywania kontaktów z dzieckiem w świetle art. 113 ¹ KRO...	665
3. Ograniczenie utrzymywania kontaktów z dzieckiem w świetle art. 113 ² KRO.....	665
4. Zakaz utrzymywania kontaktów z dzieckiem w świetle art. 113 ³ KRO	665
5. Zobowiązanie rodziców do określonego postępowania w świetle art. 113 ⁴ KRO ..	667
6. Zmiana rozstrzygnięcia o kontaktach z dzieckiem w świetle art. 113 ⁵ KRO	667
7. Odpowiednie stosowanie do innych osób sprawujących pieczę nad dzieckiem w świetle art. 113 ⁶ KRO.....	667
§ 12. Przystosowanie	670
I. Wprowadzenie.....	672

1. Definicja	672
2. Przesłanki przysposobienia	672
3. Wyłączność drogi sądowej	674
4. Rodzaje przysposobienia	674
5. Rozwiązanie przysposobienia	675
II. Dobro i małoletność przysposabianego w świetle art. 114 KRO	675
1. Przesłanki kandydowania do przysposobienia	675
2. Przysposobienie krajowe	675
3. Adopcja zagraniczna	676
4. Zakaz dyskryminacji	677
5. Wymogi dotyczące wieku	679
6. Adopcja a prawo karne	679
III. Wymogi stawiane przysposabiającemu w świetle art. 114 ¹ KRO	680
1. Wymogi adopcyjne dla kandydata na przysposabiającego	680
2. Wstępna ocena kandydata do przysposobienia dziecka dokonywana przez ośrodek adopcyjny przed skierowaniem kandydata na szkolenie	680
3. Odmowa zgody na przysposobienie przez partnera rodzica w związku homoseksualnym	681
4. Odpowiednia różnica wieku	682
IV. Adopcja zagraniczna w świetle art. 114 ² KRO	682
1. Dopuszczalność adopcji zagranicznej	682
2. Priorytet adopcji zagranicznej	683
3. Międzynarodowe uregulowanie prawne dotyczące przysposobienia	683
4. Prawo prywatne międzynarodowe	684
5. Dodatkowe uregulowania prawne dotyczące przysposobienia	684
V. Przysposobienie wspólne w świetle art. 115 KRO	684
1. Przesłanki	684
2. Charakter przysposobienia wspólnego	685
3. Przysposobienie po śmierci współmałżonka	685
4. Niedopuszczalność przysposobienia wspólnego w konkubinacie	685
5. Wzajemne stosunki między przysposabiającymi a niedopuszczalność zmiany kodeksowego zakresu przysposobienia wspólnego	685
VI. Zgoda małżonka na przysposobienie przez współmałżonka w świetle art. 116 KRO	685
VII. Orzeczenie o przysposobieniu w świetle art. 117 KRO	685
1. Charakter prawny postanowienia o przysposobieniu	685
2. Postępowanie o przysposobienie	686
3. Orzeczenie przysposobienia z jednoczesnym ograniczeniem zarządu majątkiem małoletniego przez ustanowienie kuratora do zarządu tym majątkiem	686
4. Dokonywanie w procesie o zgwałcenie ustaleń co do pochodzenia dziecka	686
VIII. Przysposobienie ponowne	686
IX. Zgoda przysposabianego w świetle art. 118 KRO	687
1. Zgoda kandydata na przysposobionego, który ukończył 13. rok życia	687
2. Wysłuchanie kandydata na przysposobionego, który nie ukończył 13. roku życia	687
3. Dobro przysposabianego	687
X. Zgoda rodziców przysposabianego w świetle art. 119 KRO	687
1. Zgoda dotychczasowych rodziców na przysposobienie	687
2. Obligatoryjne zaniechanie odbierania zgody	688
3. Fakultatywne zaniechanie odbierania zgody	689
4. Skutki pozbawienia władzy rodzicielskiej	691
XI. Zgoda blankietowa w świetle art. 119 ¹ KRO	691
1. Dopuszczalność przysposobienia całkowitego	691
2. Dotychczasowe prawa rodzicielskie	691
3. Termin do odwołania zgody rodzica biologicznego na przysposobienie dziecka	691
4. Oddanie dziecka do adopcji bez wiedzy i zgody jego biologicznego ojca	692
5. Zgoda blankietowa a obligatoryjność adopcji całkowitej	692
6. Przysposobienie sieroty	693
7. Zgoda na adopcję a zrzeczenie się władzy rodzicielskiej	693
XII. Uprawnienie rodziców do wskazania osoby przysposabiającego w świetle art. 119 ^{1a} KRO	693
1. Dopuszczalny krąg podmiotów	693
2. Podstawowy cel „adopcji ze wskazaniem”	693
XIII. Okres wyczekiwania na zgodę rodziców w świetle art. 119 ² KRO	693

XIV. Zgoda opiekuna w świetle art. 120 KRO	694
1. Zgoda opiekuna na przysposobienie pupila	694
2. Wyjątek od zasady a dobro dziecka	694
XV. Okres osobistej styczności w świetle art. 120 ¹ KRO	694
1. Zasada osobistej styczności	694
2. Preadopcja	694
3. Rola sądu opiekuńczego	694
4. Pozytywne aspekty preadopcji	695
XVI. Skutki przysposobienia pełnego w świetle art. 121 KRO	695
1. Przysposobienie pełne odwoławcze	695
2. Różnice pomiędzy przysposobieniem pełnym a niepełnym	695
3. Prawo dziecka przysposobionego do uzyskania informacji na temat swojego pochodzenia	695
4. Odmowa uznania orzeczenia przysposobienia wydanego przez sąd państwa obcego	696
5. Możliwość rozwiązania	697
6. Akt urodzenia	697
7. Przysposobienie między rodzeństwem	697
8. Cel przysposobienia	697
9. Śmierć przysposabiającego	698
XVII. Przysposobienie pasierba w świetle art. 121 ¹ KRO	698
1. Wiąż z rodziną naturalną	698
2. Wiąż z rodziną adoptującego	698
3. Dotychczasowe pokrewieństwo	698
4. Dziedziczenie	698
XVIII. Nazwisko i imię przysposobionego w świetle art. 122 KRO	698
1. Nazwisko adoptowanego	698
2. Imię adoptowanego	698
3. Obowiązek wysłuchania adoptowanego	698
XIX. Władza rodzicielska i opieka prawna w świetle art. 123 KRO	698
1. Dotychczasowa władza rodzicielska oraz opieka prawna	698
2. Władza rodzicielska w przypadku przysposobienia pasierba	699
3. Wyjście przysposobionego spod władzy rodzicielskiej przysposabiającego	699
XX. Przysposobienie niepełne w świetle art. 124 KRO	699
1. Więzy adopcyjne przy adopcji niepełnej	699
2. Przekształcenie w adopcję pełną	699
3. Fakt ustalenia ojcostwa	699
4. Dziedziczenie	699
XXI. Przysposobienie całkowite w świetle art. 124 ¹ KRO	699
1. Zgoda blankietowa	699
2. Niedopuszczalność sądowego ustalania pochodzenia dziecka	700
3. Tajemnica adopcji	700
XXII. Rozwiązanie przysposobienia w świetle art. 125 KRO	700
1. Dopuszczalność rozwiązania adopcji	700
2. Wyjątki	700
3. Ważne powody	700
4. Obowiązki alimentacyjne	700
5. Oddalenie pozwu o rozwiązanie przysposobienia a dobro małoletniego	700
6. Inne przypadki niedopuszczalności rozwiązania przysposobienia	700
7. Zmiany w zakresie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem a właściwość powiatu w sprawach pieczy zastępczej	700
8. Dopuszczalność rozwiązania	701
9. Skutki rozwiązania	707
XXIII. Zakaz rozwiązania przysposobienia całkowitego w świetle art. 125 ¹ KRO	708
1. Nieodwoalność przysposobienia	708
2. Prawo powielania adopcji przez przysposabiającego	708
3. Przysposobienie anonimowe	708
4. Rozwiązanie przysposobienia	708
5. Nowelizacja	709
6. Przyczyny rozwiązania przysposobienia	709
7. Stan cywilny przysposobionego anonimowo	709
XXIV. Skutki rozwiązania przysposobienia w świetle art. 126 KRO	709
1. Rozwiązanie przysposobienia	709

2. Śmierć przysposabiającego w toku procesu	709
3. Wyjątkowo zmiana nazwiska i imienia	709
4. Dziedziczenie w przypadku rozwiązania przysposobienia	710
XXV. Legitymacja czynna prokuratora w świetle art. 127 KRO	710
§ 13. Obowiązek alimentacyjny	711
I. Treść obowiązku alimentacyjnego w świetle art. 128 KRO	714
1. Pojęcie obowiązku alimentacyjnego	714
2. Pomoc alimentacyjna	715
3. Obowiązek alimentacyjny a pomoc publiczna	715
4. Obowiązek alimentacyjny a zobowiązania publicznoprawne	719
5. Zakres obowiązku alimentacyjnego	719
6. Obowiązek alimentacyjny a świadczenia odszkodowawcze	721
7. Obowiązek alimentacyjny a reguła kolejności	722
8. Obowiązek alimentacyjny a postępowanie sądowe	723
9. Zabezpieczenie alimentów	724
10. Odpowiedzialność za zobowiązania wobec osób trzecich uprawnionego do alimentacji	724
11. Poręczenie	724
12. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego	724
13. Obowiązki dziecka wobec rodziców	725
14. Niedopuszczalność zrzeczenia się roszczenia alimentacyjnego	725
15. Wierzytelności alimentacyjne	725
16. Przestępstwo zgwałcenia	726
II. Reguła kolejności w świetle art. 129 KRO	726
1. Obowiązek alimentacyjny krewnych	726
2. Wielość zobowiązanych	726
III. Pierwszeństwo obowiązku alimentacyjnego byłego małżonka i małżonka pozostającego w separacji sądowej w świetle art. 130 KRO	728
1. Zmiana reguły kolejności	728
2. Obowiązek alimentacyjny między byłymi małżonkami oraz małżonkami pozostającymi w separacji sądowej	728
IV. Obowiązek alimentacyjny w przysposobieniu niepełnym w świetle art. 131 KRO	729
1. Przysposobienie niepełne	729
2. Realizacja obowiązku alimentacyjnego między podmiotami pozostającymi w stosunku przysposobienia wspólnego	729
3. Pierwszeństwo alimentacyjne od rodzica adopcyjnego	729
V. Zobowiązany w dalszej kolejności w świetle art. 132 KRO	729
VI. Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dziecka w świetle art. 133 KRO	731
1. Rodzicielski obowiązek utrzymywania niesamodzielnych dzieci	731
2. Wykładnia przepisu	732
3. Niedostatek	732
4. Solidarność rodzinna	732
5. Czas trwania obowiązku alimentacyjnego rodziców względem dziecka	732
6. Obowiązek alimentacyjny a pomoc publiczna	732
7. Obowiązek alimentacyjny a zobowiązania publicznoprawne	734
8. Przesłanki obowiązku alimentacyjnego	735
9. Obowiązek alimentacyjny a kognicja sądu	738
10. Ustanie obowiązku alimentacyjnego	739
11. Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dzieci	740
12. Otrzymywanie środków utrzymania od osób niezobowiązanych ustawowo do alimentacji	741
13. Sytuacja prawna małoletniej matki przed urodzeniem dziecka	742
14. Osadzenie w zakładzie karnym a zakres zdolności majątkowych i zarobkowych zobowiązanego do alimentacji	742
VII. Obowiązek alimentacyjny wobec rodzeństwa w świetle art. 134 KRO	743
1. Rodzeństwo	743
2. Możliwość uchylenia się od obowiązku alimentowania rodzeństwa	743
3. Możliwość uchylenia się od alimentowania rodzeństwa a niedostatek	743
4. Nadmierny uszczerbek	743
5. Kognicja sądu rodzinnego	743
VIII. Zakres świadczeń alimentacyjnych w świetle art. 135 KRO	744
1. Rodzaj świadczeń alimentacyjnych	744

2. Przesłanki obowiązku alimentacyjnego	744
3. Pomoc finansowa państwa	744
4. Dotychczasowe relacje między świadczeniem wychowawczym a obowiązkiem alimentacyjnym	744
5. Wpływ świadczeń socjalnych na istnienie i zakres obowiązku alimentacyjnego	745
6. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego	745
7. Orzeczenie Sądu Najwyższego.....	746
8. Kompleksowy charakter regulacji	746
9. Komentarz autorski	746
10. Obowiązek alimentacyjny a świadczenia odszkodowawcze.....	746
11. Zakres obowiązku alimentacyjnego	747
12. Obowiązek alimentacyjny a kognicja sądu.....	748
13. Ustanie obowiązku alimentacyjnego	749
14. „Usprawiedliwione” obciążenia obniżające tzw. zdolność alimentacyjną dłużnika.....	749
15. Majątkowe odzwierciedlenie osobistego zaangażowania w sprawy rodziny. Udziały małżonków w majątku wspólnym i <i>ratio legis</i> zachowku	750
16. Postanowienie sądu o ustaleniu planu spłaty w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej ...	750
IX. Ochrona interesu osoby uprawnionej do alimentów w świetle art. 136 KRO	750
1. Konsekwencje dobrowolnego uszczuplenia majątku przez zobowiązanego do alimentacji	750
2. Istnienie ważnego powodu do zmiany zatrudnienia.....	751
3. Obowiązek alimentacyjny osadzonych w zakładach penitencjarnych	751
X. Przedawnienie roszczeń alimentacyjnych w świetle art. 137 KRO	751
XI. Zmiana orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego w świetle art. 138 KRO	752
1. Zmiana stosunków	752
2. Zakres zmiany	752
3. Istotność zmiany	752
4. Powództwo przeciwegzekucyjne	752
5. Przesłanki roszczenia.....	752
6. Kognicja sądu.....	753
7. Artykuł 481 KC	753
8. Zasada jedności szkody	753
XII. Wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego w świetle art. 139 KRO	753
1. Niezbywalność prawa do alimentów	753
2. Zbywalność rat alimentacyjnych, wymagalnych za życia uprawnionego.....	753
XIII. Roszczenia zwrotne w świetle art. 140 KRO.....	754
1. Reguła kolejności	754
2. Osoby uprawnione z tytułu prawa regresu	754
3. Dopuszczalność dziedziczenia	754
4. Przedawnienie	754
5. Przesłanki.....	754
6. Kognicja sądu.....	755
7. Geneza, charakter prawny i przesłanki roszczenia	755
8. Prawo prywatne międzynarodowe	756
9. Przelew w kontekście innych wypadków singularnej sukcesji w wierzytelność	757
XIV. Roszczenia matki dziecka pozamałżeńskiego w świetle art. 141 KRO	757
1. Roszczenia matki dziecka pozamałżeńskiego	757
2. Obowiązki ojca dziecka pozamałżeńskiego	757
3. Przedawnienie	757
4. Przedłużenie obowiązku utrzymania matki	757
5. Prawo prywatne międzynarodowe	757
XV. Roszczenie w przypadku uwiarygodnionego ojcostwa w świetle art. 142 KRO	758
1. Przesłanki	758
2. Zabezpieczenie roszczenia	758
XVI. Dochodzenie roszczeń majątkowych i ustalenia ojcostwa w świetle art. 143 KRO....	758
1. Przesłanki	758
2. Śmierć pozwanego	758
XVII. Świadczenia alimentacyjne ojcymów, macoch, pasierbów w świetle art. 144 KRO..	758
1. Powinowaci	758

2. Prawo dziecka do żądania alimentów od współmałżonka rodzica	758
3. Prawo współmałżonka rodzica dziecka do żądania alimentów od dziecka	758
4. Odpowiednie stosowanie przepisów	759
5. Obowiązek alimentacji pasierba	759
6. Prawo do alimentacji współmałżonka	759
7. Śmierć rodzica a uchylenie obowiązku alimentacyjnego owdowiałego współmałżonka wobec dzieci zmarłego	759
8. Obowiązek alimentacji dziecka przez jego krewnych z wyłączeniem obowiązku alimentacyjnego współmałżonka rodzica dziecka	759
9. Niedopuszczalność alimentacji innych powinowatych	759
10. Prawo do pomocy publicznej	760
11. Kognicja sądu	760
XVIII. Uchylenie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego w świetle art. 144 ¹ KRO...	760
1. Krąg uprawnionych	760
2. Zgodność z poczuciem sprawiedliwości	761
3. Przesłanki zasadne	761
4. Przesłanki niezasadne	761
5. Charakter prawny relacji rodzice – dorosłe dzieci w kontekście zobowiązań alimentacyjnych rodziców	761
§ 14. Opieka nad małoletnim	762
I. Wprowadzenie	765
1. Definicja opieki	765
2. Przewodnie zasady prawa opiekuńczego	765
3. Przesłanki ustanowienia opieki	765
4. Zakres opieki	765
5. Podopieczni	766
6. Ustanie opieki	766
II. Ustanowienie opieki dla małoletniego w świetle art. 145 KRO	766
1. Przesłanki	766
2. Propozycja nowelizacji	767
3. Organ uprawniony do ustanowienia opieki	767
III. Jednopodmiotowość opieki w świetle art. 146 KRO	767
1. Rodzaje opieki	767
2. Sytuacja prawna <i>nasciturusa</i>	767
IV. Ochrona majątku; ustanowienie kuratora w świetle art. 147 KRO	768
1. Dobro małoletniego, pozostającego pod opieką	768
2. Okres przejściowy	768
3. Katalog zarządzeń	768
4. Ustanowienie kuratora	768
V. Negatywne przesłanki podmiotowe w świetle art. 148 KRO	769
1. Charakter wyłączeń	769
2. Katalog wyłączeń	769
3. Odrzucenie kandydata na kuratora	769
4. Interwencja sądu karnego	769
VI. Pierwszeństwo w objęciu opieki w świetle art. 149 KRO	770
1. Wskazania preferencyjne dla osób wskazanych przez rodziców, którzy nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej	770
2. Propozycja legislacyjna	771
3. Wskazania preferencyjne dla krewnych	771
4. Priorytet w ustanawianiu opieki wobec objętych pieczęcią zastępczą	771
5. Stosowanie przepisów	771
6. Wybór opiekuna	771
VII. Opiekun kilku osób; opieka nad rodzeństwem w świetle art. 151 KRO	771
1. Wielopodmiotowość podopiecznych	771
2. Propozycja nowelizacji	771
3. Brak sprzeczności interesów pupili	772
VIII. Obowiązek objęcia opieki w świetle art. 152 KRO	772
IX. Sposób objęcia opieki w świetle art. 153 KRO	772
1. Przyrzeczenie	772
2. Termin objęcia	772
X. Zasady sprawowania opieki w świetle art. 154 KRO	773
1. Zasady sprawowania opieki przez opiekuna	773

2. Odpowiedzialność opiekuna za szkody wyrządzone małoletniemu wskutek nienależytego sprawowania opieki.....	774
XI. Piecza nad osobą i majątkiem w świetle art. 155 KRO.....	774
1. Nadzór sądu	774
2. Kompetencje opiekuna dotyczące pieczy nad osobą i majątkiem podopiecznego ..	774
3. Faktyczny związek w rozumieniu art. 6 pkt 14 PomSpoU	774
4. Odpowiednie, a nie dosłowne, stosowanie przepisów o władzy rodzicielskiej	774
5. Nakazy sądu względem ZUS	775
6. Upadłość	775
7. Piecza bieżąca osób pozostających za granicą.....	775
8. Uczestnicy postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody przez sąd opiekuńczy na pobranie szpiku lub komórek krwiotwórczych krwi obwodowej od małoletniego	776
XII. Zezwolenie sądu opiekuńczego w świetle art. 156 KRO	776
1. Kontrolne zezwolenie sądu <i>de lege lata</i>	776
2. Postępowanie wnioskowe <i>de lege ferenda</i>	776
3. Wszczywanie postępowań sądowych i zawieranie ugód	776
4. Uchylenie zezwolenia sądu	777
5. Badanie dopuszczalności czynności prawnej poprzedzonej zezwoleniem sądu opiekuńczego.....	778
6. Decyzje administracyjne	778
7. Decyzje majątkowe	779
8. Brak zezwolenia sądu opiekuńczego.....	780
9. Decyzje niemajątkowe o charakterze osobistym	780
10. Próba syntezy stanowisk	780
XIII. Przemijająca przeszkoda w sprawowaniu opieki w świetle art. 157 KRO	781
1. Fakultatywność decyzji sądu	781
2. Ochrona interesów pupila	781
3. Kurator <i>absentia</i>	781
XIV. Obowiązek informowania rodziców w świetle art. 158 KRO	781
1. Powinność opiekuna	781
2. Propozycja nowelizacji przepisu	781
3. Brak pełnej zdolności do czynności prawnych a władza rodzicielska.....	782
XV. Wylączenie prawa reprezentacji w świetle art. 159 KRO.....	782
1. Zakres podmiotowy	782
2. Zakres przedmiotowy	782
XVI. Inwentarz majątku podopiecznego w świetle art. 160 KRO	783
1. Zarząd majątkiem podopiecznego	783
2. Sporządzenie inwentarza jako reguła	783
3. Zwolnienie opiekuna ze sporządzenia spisu inwentarza	783
4. Niedopuszczalność włączania składników majątku podopiecznego w skład własnego majątku opiekuna	784
XVII. Złożenie do depozytu sądowego w świetle art. 161 KRO.....	784
1. Obowiązek zabezpieczenia majątku podopiecznego	784
2. Odpowiedzialność opiekuna prawnego za szkodę wyrządzoną pupilowi	784
XVIII. Wynagrodzenie opiekuna w świetle art. 162 KRO	784
1. Wynagrodzenie opiekuna jako zasada odpłatności za opiekę prawną	784
2. Wynagrodzenie opiekuna a wynagrodzenie kuratora	785
3. Pokrycie wynagrodzenia kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej ze środków publicznych.....	785
XIX. Nakłady i wydatki związane ze sprawowaniem opieki w świetle art. 163 KRO	786
1. Zwrot kosztów	786
2. Odpowiednie stosowanie przepisów o zleceniu	786
3. Przedawnienie	786
4. Wydatki na remont jako związane ze sprawowaniem opieki.....	786
5. Wynagrodzenie opiekuna a świadczenie pielęgnacyjne	786
XX. Roszczenia pupila w świetle art. 164 KRO.....	786
1. Prawo pupila do wystąpienia z roszczeniem przeciwko opiekunowi o naprawienie szkody	786
2. Przedawnienie roszczeń	786
XXI. Nadzór nad sprawowaniem opieki w świetle art. 165 KRO.....	787
1. Sposób sprawowania nadzoru	787
2. Nadzór nad działaniami opiekuna w innych przepisach	787

XXII. Sprawozdania z opieki; rachunki z zarządu w świetle art. 166 KRO.....	787
1. Obowiązek składania sprawozdań przez opiekuna	787
2. Rachunki z zarządu majątkiem podopiecznego	787
3. Charakter prawny orzeczenia zatwierdzającego sprawozdanie	787
XXIII. Kontrola sądowa w świetle art. 167 KRO.....	787
1. Badanie sprawozdań i rachunków opiekuna	787
2. Charakter prawny orzeczeń wydanych w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania ..	788
XXIV. Zarządzenia sądu opiekuńczego w świetle art. 168 KRO.....	788
1. Wydawanie zarządzeń przez sąd opiekuńczy	788
2. Wpływ utraty przez stronę zdolności sądowej, procesowej lub przedstawiciela ustawowego na postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych.....	788
XXV. Zwolnienie opiekuna w świetle art. 169 KRO.....	788
1. Przyczyny zwolnienia z opieki	788
2. Tryb zwolnienia opiekuna z opieki	788
3. Ważne powody a przeszkoda faktyczna	789
4. Zaskarżalność orzeczenia w przedmiocie zwolnienia opiekuna osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej z opieki	789
XXVI. Ustanie opieki w świetle art. 170 KRO	789
XXVII. Obowiązek dalszego zarządzenia majątkiem w świetle art. 171 KRO	789
1. Skutek ustania opieki	789
2. Prowadzenie spraw pilnych	790
XXVIII. Rachunek końcowy z opieki w świetle art. 172 KRO	790
1. Przesłanka	790
2. Termin	790
3. Kontrola sądowa	790
4. Obligatoryjność co do zasady	790
XXIX. Zwolnienie z rachunku końcowego w świetle art. 173 KRO.....	790
1. Uznanie sądu	790
2. Wyjątki od zasady obligatoryjności rachunku końcowego	790
3. Propozycja legislacyjna	791
XXX. Obowiązek niezwłocznego oddania majątku w świetle art. 174 KRO.....	791
1. Obligatoryjność zwrotu zarządzanego majątku	791
2. Niezwłoczność	791
3. Zwrot majątku a sprawy pilne	791
§ 15. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie	793
I. Odpowiednie stosowanie przepisów o opiece nad małoletnim w świetle art. 175 KRO	793
1. Odesłanie do opieki nad małoletnim	793
2. Brak zdolności do czynności prawnych a prawo do realizacji indywidualnego programu usamodzielniania.....	793
3. Obowiązek Funduszu do informowania świadczeniobiorcy o jego prawie do świadczeń opieki zdrowotnej	794
4. Wytoczenie powództwa przez osobę niemającą zdolności procesowej (ubezwłasnowolnioną całkowicie), za którą działa wprawdzie jej przedstawiciel ustawowy (opiekun), ale nielegitymujący się wymaganiem zezwoleniem sądu na wytoczenie powództwa	794
5. Wniosek opiekuna w imieniu pupila a zgoda sądu opiekuńczego na reprezentację ..	795
II. Opiekun ubezwłasnowolnionego całkowicie w świetle art. 176 KRO	795
1. Zasada dobra podopiecznego	795
2. Podmiotowe wskazanie preferencyjne	795
III. Ustanie opieki z mocy prawa w świetle art. 177 KRO.....	795
1. Katalog przyczyn ustania opieki <i>ex lege</i> (z mocy prawa)	795
2. Przyczyny ustania opieki <i>ex lege</i>	796
§ 16. Kuratela	797
I. Przesłanki ustanowienia kuratora w świetle art. 178 KRO.....	798
1. Katalog ustaw stanowiących podstawy dla ustanowienia kuratorów procesowych ...	799
2. Odpowiednie stosowanie przepisów o opiece	799
3. Wyłączenie prawa reprezentacji kuratora	799
4. Wynagrodzenie kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej.....	799
5. Kuratela a ustalenie prawa do świadczeń alimentacyjnych.....	800
6. Postępowanie egzekucyjne z nieruchomości	800
7. Umowa dzierżawy.....	800

8. Powództwo kuratora w swoim imieniu i na swój rachunek.....	800
9. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego	800
10. Ustanawianie kuratorów procesowych.....	801
11. Kurator procesowy dla osoby, która nie jest znana z miejsca pobytu	801
12. Kurator osoby ubezwłasnowolnionej częściowo	801
II. Wynagrodzenie kuratora w świetle art. 179 KRO.....	802
1. Odpłatność	802
2. Wyjątek	802
3. Odpłatność czynności kuratora w świetle orzecznictwa i piśmiennictwa	802
4. Podmiotowość podatkowa	802
III. Uchylenie i ustanie kurateli w świetle art. 180 KRO	803
1. Uchylenie kurateli na mocy decyzji	803
2. Ustanie kurateli <i>ex lege</i>	803
3. Zakres władztwa kuratora nad pupilem.....	803
IV. Kurator osoby ubezwłasnowolnionej częściowo w świetle art. 181 KRO.....	803
1. Ubezwłasnowolnienie częściowe	803
2. Postanowienie o zwolnieniu kuratora	803
3. Reprezentacja stron postępowania administracyjnego.....	803
4. Zgoda na zaciągnięcie zobowiązań lub rozporządzenia prawem	803
5. Uprawnienia kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej do działania w procesie.....	804
6. Fakultatywność kurateli dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo.....	804
7. Doradca tymczasowy jako kurator osoby	804
8. Zdolność procesowa małżonka ubezwłasnowolnionego częściowo w sprawie o rozwód	804
9. Zgoda na uczestnictwo w eksperymencie medycznym osoby ubezwłasnowolnionej częściowo	805
10. Kompetencje kuratora dla ubezwłasnowolnionego częściowo	805
V. Kurator dziecka poczętego w świetle art. 182 KRO	805
1. Kurator dla <i>nasciturusa</i>	805
2. Ustanie kurateli	805
3. Ochrona prawna dziecka poczętego <i>in vitro</i> i pozostającego poza organizmem matki	805
4. Pozycja <i>nasciturusa</i> na obszarze majątkowego prawa prywatnego	806
5. Sytuacja prawna małoletniej matki przed urodzeniem dziecka	806
6. Przedstawiciel ustawowy <i>nasciturusa</i>	806
7. Darowizna na rzecz <i>nasciturusa</i>	807
8. Dobra osobiste <i>nasciturusa</i>	807
VI. Kurator osoby niepełnosprawnej w świetle art. 183 KRO.....	808
1. Przesłanki ustawowe	808
2. Kurator a opiekun prawny	808
3. Uchylenie kurateli dla osoby niepełnosprawnością	808
4. Odmowa zmiany decyzji kuratora osoby z niepełnosprawnością intelektualną, wskutek której niepełnosprawny nie mógł zamieszkać w odległej i odseparowanej części kraju	808
5. Ochrona interesów procesowych osoby niepełnosprawnej	809
6. Kuratela z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego	809
7. Kurator dla osoby niepełnosprawnej a przedstawicielstwo ustawowe	810
8. O udziale w postępowaniu cywilnym osób, które doznają przeszkód faktycznych w osobistym dokonywaniu czynności procesowych	810
9. Zgoda pokrzywdzonego na przekazanie ścigania karnego	810
10. Zasadność ustanowienia kuratora dla osoby niepełnosprawnej	810
VII. Kurator osoby nieobecnej w świetle art. 184 KRO	811
1. Ustanowienie kuratora dla osoby nieobecnej	811
2. Podstawowe zadanie kuratora	811
3. Podmiot powołany do uchylenia kurateli i podstawy uchylenia	811
4. Tryb uchylenia kurateli dla osoby nieobecnej	811
5. Kurator <i>absentis</i> a uznanie za zmarłego w świetle art. 184 § 3 KRO	811
6. Skutki procesowe ustanowienia kuratora prawa materialnego dla osoby nieobecnej o nieznanym miejscu pobytu	812
7. Ustanowienie kuratora w postępowaniu administracyjnym	812
8. Zasiedzenie nieruchomości przez kuratora osoby nieobecnej – wymóg zmiany dzierżenia w samoistne posiadanie.....	812

9. Ustanowienie kuratora dla spółki będącej w upadłości	812
10. Osoba samotnie wychowująca dzieci a osoba nieobecna	813
11. Oplata sądowa	813
12. Wynagrodzenie przedstawiciela a koszty postępowania administracyjnego	813
13. Fakt nieobecności a niemożność prowadzenia swoich spraw	813
14. Nieobecność strony w postępowaniu administracyjnym	813
15. Konieczność ustanowienia kuratora dla osoby nieobecnej	814
16. <i>Kurator absentis</i> a kurator procesowy	814
§ 17. Pozakodeksowe regulacje dotyczące prawa rodzinnego – unormowania krajowe	815
I. Konstytucja RP	833
1. Ochrona małżeństwa, rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa	833
2. Prawo do ochrony życia rodzinnego w kontekście prawa do prywatności	843
3. Prawa rodziców; ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich	844
4. Wolność sumienia i wyznania	847
5. Prawo rodziny do pomocy ze strony państwa	851
6. Ochrona praw dziecka	852
II. Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka	854
1. Instytucja Rzecznika Praw Dziecka	854
2. Definicja ustawowa terminu „dziecko”	855
3. Działania na rzecz ochrony praw dziecka	856
III. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	857
1. Zakres przedmiotowy w świetle art. 1 WspRodzU	857
2. Obowiązek wspierania rodziny	857
3. Prawa dziecka	864
4. Obowiązek wysłuchania dziecka	864
5. Zakres podmiotowy w świetle art. 5 WspRodzU	864
6. Rodzaje i formy wspierania rodziny w świetle art. 8 WspRodzU	865
7. Instytucje zapewniające wsparcie	866
8. Organizacja i formy pracy z rodziną w świetle art. 10 WspRodzU	866
9. Inicjalizacja postępowania	866
10. Zadania asystenta rodziny	866
11. Uprawnienia asystenta rodziny	867
12. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w świetle art. 18 WspRodzU	868
13. Zasady funkcjonowania placówki wsparcia dziennego w świetle art. 23 WspRodzU	868
14. Zakres działania placówek wsparcia dziennego w świetle art. 24 WspRodzU	869
15. Zasady działania rodziny wspierającej regulowane przez art. 29–31 WspRodzU ..	869
16. Zasady organizowania pieczy zastępczej	869
17. Formy pieczy zastępczej	869
18. Podstawy umieszczenia w pieczy zastępczej w świetle art. 35 WspRodzU	872
19. Wymóg zgody na umieszczenie w pieczy zastępczej	874
20. Czas trwania pieczy zastępczej	876
21. Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych w świetle art. 38 WspRodzU	877
22. Formy rodzinnej pieczy zastępczej w świetle art. 39 WspRodzU	879
23. Zadania rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka w świetle art. 40 WspRodzU	880
24. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej w świetle art. 93 WspRodzU	881
25. Zasady pobytu w placówce opiekuńczo-terapeutycznej w świetle art. 95 WspRodzU	881
26. Regulamin funkcjonowania placówki opiekuńczo-wychowawczej	882
27. Zadania rodzinnych placówek opiekuńczo-wychowawczych w świetle art. 102 WspRodzU	882
28. Zadania interwencyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych w świetle art. 103 i 104 WspRodzU	882
29. Zadania specjalistyczno-terapeutycznych placówek opiekuńczo-wychowawczych w świetle art. 105 WspRodzU	882
30. Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna w świetle art. 109 WspRodzU ..	882
31. Interwencyjny ośrodek preadopcyjny w świetle art. 111 WspRodzU	882
32. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych w świetle art. 140 WspRodzU	883
33. Minimalny okres pobytu w pieczy zastępczej, uprawniający do uzyskania pomocy, czyli warunek długości pobytu w pieczy zastępczej w świetle art. 141 WspRodzU	883

34. Dalsze warunki przyznania pomocy na usamodzielnienie lub zagospodarowanie w świetle art. 142 WspRodzU	883
35. Wniosek o przyznanie pomocy jako kolejny warunek jej uzyskania w świetle art. 143 WspRodzU	884
36. Obowiązek osoby usamodzielnianej w świetle art. 144 WspRodzU	884
37. Indywidualny program usamodzielnienia i opiekuna usamodzielnienia w świetle art. 145 WspRodzU.....	884
38. Pomoc na kontynuowanie nauki w świetle art. 146 WspRodzU	884
39. Przesłanki negatywne uzyskania pomocy na kontynuowanie nauki w świetle art. 147 WspRodzU	884
40. Zawieszenie pomocy na kontynuowanie nauki w świetle art. 148 WspRodzU	885
41. Wysokość pomocy na usamodzielnienie w świetle art. 149 WspRodzU	885
42. Charakter pomocy na zagospodarowanie, warunki jej przyznania i wysokość w świetle art. 150 WspRodzU	885
43. Forma przyznania lub odmowy przyznania pomocy w świetle art. 151 WspRodzU ..	886
44. Przesłanki odmowy przyznania pomocy w świetle art. 152 WspRodzU	886
45. Zadania ośrodków adopcyjnych w świetle art. 154–156 WspRodzU	886
46. Banki danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie w świetle art. 162 i 163 WspRodzU.....	887
47. Kwalifikacja dziecka do przysposobienia w świetle art. 164 WspRodzU	888
48. Karta dziecka w świetle art. 164a WspRodzU.....	889
49. Przeposobienie rodzeństwa w świetle art. 165 i 166a WspRodzU	889
50. Adopcja zagraniczna w świetle art. 167 WspRodzU	889
51. Współpraca ministra właściwego do spraw rodziny z organami innych państw ...	889
52. Kontakt kandydatów do przysposobienia z dzieckiem w świetle art. 169 WspRodzU.....	889
53. Odstępstwo od procedury adopcyjnej ze względu na osobę przysposabiającego w świetle art. 170 WspRodzU	890
54. Obowiązek poinformowania o dokonaniu adopcji w świetle art. 171 WspRodzU	890
55. Szkolenie kandydatów do przysposobienia dziecka w świetle art. 172 WspRodzU.....	890
56. Delegacja ustawowa w zakresie szkolenia	891
57. Dopuszczalność łączenia szkoleń o różnej tematyce w świetle art. 173a WspRodzU ..	892
58. Obowiązek informowania o realizacji zadań przez ustawowo wymienione ośrodki adopcyjne w świetle art. 174 WspRodzU	892
59. Administrator danych osobowych w świetle art. 174a WspRodzU	892
60. Delegacja ustawowa dla wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego i karty dziecka z metryką prowadzenia sprawy na podstawie art. 175 WspRodzU	892
61. Kontrola nad ośrodkami adopcyjnymi w świetle art. 175a WspRodzU	893
IV. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	893
1. Zakres przedmiotowy ustawy w świetle art. 1 PrzemDomU	893
2. Definicje w świetle art. 2 PrzemDomU	893
3. Pomoc dla ofiar przemocy.....	895
4. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; właściwość organów ...	895
5. Zadania wojewody w świetle art. 7 PrzemDomU	898
6. Zadania ministra do spraw zabezpieczenia społecznego w świetle art. 8 PrzemDomU.....	898
7. Zadania Prokuratora Generalnego w świetle art. 8a PrzemDomU	898
8. Niebieskie Karty w świetle art. 9d PrzemDomU.....	899
9. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w świetle art. 10 PrzemDomU.....	900
10. Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w świetle art. 10a PrzemDomU.....	900
11. Skład Zespołu	900
12. Przewodniczący Zespołu; posiedzenia Zespołu; świadczenia przysługujące członkom Zespołu w świetle art. 10c PrzemDomU.....	901
13. Współpraca organów administracji z Zespołem	901
14. Delegacja ustawowa.....	901
15. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w świetle art. 11 PrzemDomU.....	902
16. Zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia mieszkania w świetle art. 11a PrzemDomU	902
17. Obowiązek zawiadomienia organów ścigania w trybie art. 12 PrzemDomU o przestępstwie z użyciem przemocy	903

18. Natychmiastowe odebranie dziecka w świetle art. 12a PrzemDomU.....	903
19. Zażalenie na odebranie dziecka w świetle art. 12b PrzemDomU	904
20. Pouczenie o prawie złożenia zażalenia w świetle art. 12c PrzemDomU	905
21. Zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności albo odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia w świetle art. 12d PrzemDomU	905
V. Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	905
1. Uwagi wstępne	905
2. Zakres przedmiotowy w świetle art. 1 PomocAlimU.....	906
3. Zakres podmiotowy ustawy w świetle art. 1a PomocAlimU.....	906
4. Objasnienia wyrazów ustawowych.....	907
5. Wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego w świetle art. 3 PomocAlimU.....	924
6. Wywiad alimentacyjny w świetle art. 4 PomocAlimU.....	924
7. Postępowanie wobec dłużnika alimentacyjnego w świetle art. 5 PomocAlimU.....	925
8. Postępowanie w przypadku kolejnego wniosku dotyczącego tego samego dłużnika alimentacyjnego w świetle art. 5a PomocAlimU	931
9. Informowanie innych organów o czynnościach podjętych wobec dłużnika alimentacyjnego w świetle art. 6 PomocAlimU	932
10. Wytoczenie powództwa przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu na rzecz uprawnionego w świetle art. 7 PomocAlimU	932
11. Przesyłanie organom właściwym orzeczeń sądu rodzinnego dotyczących obowiązku alimentacyjnego w świetle art. 8 PomocAlimU	932
12. Przekazanie informacji o zobowiązaniach alimentacyjnych do biura informacji gospodarczej w świetle art. 8a PomocAlimU	933
13. Przekazywanie kompetencji do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych w świetle art. 8b PomocAlimU	933
14. Odpowiednie stosowanie art. 8b w świetle art. 8c PomocAlimU.....	934
15. Postępowanie na podstawie rozporządzenia Rady (WE) Nr 4/2009	934
16. Uprawnieni do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 9 PomocAlimU	935
17. Wysokość świadczeń przyznawanych z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 10 PomocAlimU.....	938
18. Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 11 PomocAlimU	939
19. Organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 12 PomocAlimU	939
20. Uprawnienie Rady Ministrów do podwyższenia kwoty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wysokości dochodu uprawniającej do ich otrzymywania w świetle art. 14 PomocAlimU	940
21. Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Warunki formalne w świetle art. 15 PomocAlimU	940
22. Obowiązek samodzielnego uzyskania informacji od innych organów w świetle art. 15a PomocAlimU	943
23. Okres świadczeniowy.....	944
24. Obowiązek zgłoszenia nowych okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 19 PomocAlimU	945
25. Wypłata świadczeń alimentacyjnych z funduszu w świetle art. 20 PomocAlimU ...	945
26. Wstrzymanie wypłat świadczeń alimentacyjnych z funduszu w świetle art. 21 PomocAlimU.....	956
27. Gromadzenie danych osobowych osób uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych w świetle art. 22 PomocAlimU	947
28. Nienależnie pobrane świadczenia alimentacyjne w świetle art. 23 PomocAlimU...	947
29. Obowiązek zwrotu świadczeń przekazanych po dniu śmierci osoby uprawnionej w świetle art. 23a PomocAlimU	953
30. Uchylenie lub zmiana decyzji uprawniającej do otrzymywania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 24 PomocAlimU	954
31. Odpowiednie stosowanie KPA w świetle art. 25 PomocAlimU	956
32. Obowiązek przekazania informacji mających wpływ na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 26 PomocAlimU	956
33. Ściągnięcie należności od dłużnika alimentacyjnego w świetle art. 27 PomocAlimU.....	957

34. Zaspokojenie należności od dłużnika alimentacyjnego w świetle art. 28 PomocAlimU.....	963
35. Zmiana wysokości alimentów. Zwrot. Wyrównanie w świetle art. 29 PomocAlimU	965
36. Umorzenie należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w świetle art. 30 PomocAlimU.....	965
37. Wykorzystanie adresu poczty elektronicznej wnioskodawców do komunikowania im informacji związanych z uprawnieniami dla rodzin w świetle art. 30a PomocAlimU	974
38. Sprawozdanie z realizacji zadań przewidzianych w PomocAlimU w świetle art. 31	974
VI. Ustawa o świadczeniach rodzinnych	975
1. Zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy.....	975
2. Katalog świadczeń rodzinnych	977
3. Definicje	978
4. Wątpliwości interpretacyjne	984
5. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku w świetle art. 4 ŚwRodzU	994
6. Warunki przyznania zasiłku rodzinnego	995
7. Okres pobierania i wysokość zasiłku rodzinnego w świetle art. 6 ŚwRodzU	997
8. Negatywne przesłanki przyznania zasiłku rodzinnego	997
9. Katalog dodatków do zasiłku rodzinnego w świetle art. 8 ŚwRodzU	998
10. Dodatek z tytułu urodzenia dziecka w świetle art. 9 ŚwRodzU	999
11. Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego w świetle art. 10 ŚwRodzU	1000
12. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka w świetle art. 11a ŚwRodzU....	1003
13. Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej w świetle art. 12a ŚwRodzU	1004
14. Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka w świetle art. 13 ŚwRodzU ...	1005
15. Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w świetle art. 14 ŚwRodzU	1005
16. Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w świetle art. 15 ŚwRodzU	1005
17. Uprawnienie rady gminy do podniesienia kwot dodatków w świetle art. 15a ŚwRodzU	1006
18. Becikowe w świetle art. 15b ŚwRodzU	1007
19. Zasiłek pielęgnacyjny w świetle art. 16 ŚwRodzU	1009
20. Specjalny zasiłek opiekuńczy w świetle art. 16a ŚwRodzU	1013
21. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w świetle art. 17 ŚwRodzU.....	1022
22. Forma rzeczowa świadczenia rodzinnego albo forma opłacania usług w świetle art. 17a ŚwRodzU	1035
23. Świadczenia dla rolników w świetle art. 17b ŚwRodzU	1036
24. Świadczenie rodzicielskie w świetle art. 17c ŚwRodzU.....	1036
25. Weryfikacja kryterium dochodowego i wysokości świadczeń w świetle art. 18 ŚwRodzU	1040
26. Tryb postępowania weryfikacyjnego w świetle art. 19 ŚwRodzU	1040
27. Obowiązek realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych w świetle art. 20 ŚwRodzU	1041
28. Zadania wojewody w świetle art. 21 ŚwRodzU	1042
29. Zadania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w świetle art. 22a ŚwRodzU	1042
30. Becikowe gminne w świetle art. 22a ŚwRodzU	1043
31. Dodatkowe świadczenia ustanowione przez gminy w świetle art. 22b ŚwRodzU ..	1044
32. Monitorowanie realizacji świadczeń rodzinnych w świetle art. 22c ŚwRodzU	1044
33. Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych w świetle art. 23 ŚwRodzU	1045
34. Sytuacje objęte przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w świetle art. 23a ŚwRodzU	1049
35. Obowiązek samodzielnego uzyskiwania danych przez organy w świetle art. 23b ŚwRodzU	1052
36. Okresy zasiłkowe w świetle art. 24 ŚwRodzU	1052
37. Wezwanie do uzupełnienia wniosku w świetle art. 24a ŚwRodzU	1057
38. Obowiązek poinformowania o zmianach w stanie faktycznym osób pobierających świadczenia w świetle art. 25 ŚwRodzU	1057

39. Wyplata świadczeń rodzinnych w świetle art. 26 ŚwRodzU	1058
40. Zbieg praw do świadczeń w świetle art. 27 ŚwRodzU	1059
41. Odmowa przyznania i wstrzymanie wypłaty świadczeń rodzinnych w świetle art. 28 ŚwRodzU	1061
42. Przetwarzanie danych osobowych i wydawanie zaświadczeń w świetle art. 29 ŚwRodzU	1062
43. Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne	1062
44. Obowiązek zwrotu przez podmiot prowadzący rachunek świadczeń rodzinnych wpłaconych na ten rachunek po dniu śmierci osoby uprawnionej w świetle art. 30a ŚwRodzU	1072
45. Wypłata świadczeń rodzinnych w przypadku wadliwych działań właściwych podmiotów w świetle art. 31 ŚwRodzU	1073
46. Zmiana decyzji w sprawie prawa do świadczeń rodzinnych w świetle art. 32 ŚwRodzU	1075
47. Elektroniczny tryb przekazywania informacji w świetle art. 32a ŚwRodzU	1079
48. Dotacja celowa w świetle art. 33 ŚwRodzU	1079
VII. Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci	1080
1. Zakres przedmiotowy	1080
2. Zakres podmiotowy ustawy	1080
3. Słowniczek terminów ustawowych	1082
4. Osoby uprawnione do świadczenia wychowawczego; okres pobierania świadczenia w świetle art. 4 PomWychDzU	1090
5. Wysokość świadczenia; przyznanie świadczenia na pierwsze dziecko w świetle art. 5 PomWychDzU	1092
6. Stany faktyczne lub prawne wyłączające prawo do świadczenia wychowawczego w świetle art. 8 PomWychDzU	1094
7. Marnotrawienie lub wydatkowanie świadczenia niezgodnie z celem w świetle art. 9 PomWychDzU	1094
8. Organ właściwy w świetle art. 10 PomWychDzU	1096
9. Zadania wojewody w świetle art. 11 PomWychDzU	1096
10. Zadania ministra właściwego do spraw rodziny w świetle art. 12 PomWychDzU ..	1097
11. Monitorowanie realizacji świadczenia wychowawczego w świetle art. 12a PomWychDzU	1097
12. Procedura w sprawach przyznawania świadczenia wychowawczego	1097
13. Nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze – charakterystyka	1103
14. Zasady finansowania świadczenia wychowawczego	1108
§ 18. Pozakodeksowe regulacje dotyczące prawa rodzinnego – unormowania międzynarodowe	1109
I. Prawo prywatne międzynarodowe	1112
1. Przepisy ogólne	1112
2. Właściwość prawa ojczystego w świetle art. 2 PrPrywM	1112
3. Właściwość prawa państwa miejsca zamieszkania w świetle art. 3 PrPrywM	1113
4. Możliwość wyboru prawa właściwego w świetle art. 4 PrPrywM	1114
5. Stosowanie prawa polskiego w świetle art. 5 PrPrywM	1114
6. Dodatkowy zakres przedmiotowy w świetle art. 6 PrPrywM	1115
7. Zakaz stosowania prawa obcego państwa w świetle art. 7 PrPrywM	1115
8. Stosowanie prawa polskiego w przypadku wskazania prawa obcego w świetle art. 8 PrPrywM	1119
9. Stosowanie systemu prawnego w przypadku obowiązywania różnych systemów w świetle art. 9 PrPrywM	1120
10. Kryteria pomocnicze stosowania prawa w świetle art. 10 PrPrywM	1120
II. Sprawy małżeńskie w PrPrywM	1122
1. Możliwość zawarcia małżeństwa w świetle art. 48 PrPrywM	1122
2. Forma zawarcia małżeństwa w świetle art. 49 PrPrywM	1123
3. Wadliwość zawarcia małżeństwa w świetle art. 50 PrPrywM	1124
4. Stosunki osobiste i majątkowe w małżeństwie w świetle art. 51 PrPrywM	1124
5. Wybór prawa dla stosunków majątkowych małżeńskich. Majątkowa umowa małżeńska w świetle art. 52 PrPrywM	1124
6. Skuteczność małżeńskiego ustroju majątkowego wobec osób trzecich w świetle art. 53 PrPrywM	1125
7. Rozwód i separacja w świetle art. 54 PrPrywM	1127

III. Stosunki między rodzicami a dzieckiem w PrPrywM.....	1129
1. Ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka. Uznanie dziecka w świetle art. 55 PrPrywM	1129
2. Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem w świetle art. 56 PrPrywM	1130
IV. Przynależność w PrPrywM.....	1131
1. Prawo ojczyznie przynależającego w świetle art. 57 PrPrywM	1131
2. Obowiązek zachowania przepisów prawa ojczyznie przynależającego w świetle art. 58 PrPrywM	1132
V. Opieka i kuratela w PrPrywM	1132
1. Prawo właściwe w świetle art. 59 PrPrywM	1132
2. Ustanowienie właściwego prawa w świetle art. 60 PrPrywM	1132
3. Kuratela dla osoby prawnej w świetle art. 61 PrPrywM	1133
4. Kuratela do załatwienia poszczególnej sprawy w świetle art. 62 PrPrywM	1133
VI. Obowiązki alimentacyjne w świetle art. 63 PrPrywM	1133
1. Uwagi wstępne	1133
2. Zakres związania	1133
VII. Umowa międzynarodowa w krajowym porządku prawnym – zakres obowiązywania ...	1133
1. Przepisy konstytucyjne	1133
2. Wejście w życie umowy międzynarodowej	1134
3. Ratyfikacja i wypowiedzenie umów międzynarodowych	1134
4. Delegacja dla wydania ustawy dotyczącej ratyfikacji i wypowiedzania umów międzynarodowych	1134
5. Umowa międzynarodowa o przekazaniu kompetencji (umowa kompetencyjna) ..	1135
6. Umowa międzynarodowa w krajowym porządku prawnym	1136
VIII. Ustawa o umowach międzynarodowych	1137
1. Uwagi wstępne	1137
2. Zawieranie umowy międzynarodowej	1138
3. Pełnomocnictwa	1138
4. Ratyfikacja i zatwierdzenie umowy międzynarodowej	1139
5. Ogłaszanie umowy międzynarodowej	1142
6. Wykonywanie umowy międzynarodowej	1144
7. Wypowiedzenie i zmiana zakresu obowiązywania umowy międzynarodowej	1144
IX. Ustawa o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych	1146
1. Przedmiot ustawy.....	1146
2. Słowniczek ustawowy	1146
3. Polski organ centralny	1146
4. Tryb postępowania przed polskim organem centralnym	1146
5. Przepis intertemporalny i wejście w życie ustawy	1150
X. Ratyfikowane umowy międzynarodowe – wykaz	1150
Część B. Wzory pism procesowych z zakresu prawa rodzinnego	1155
§ 1. Uwagi wstępne	1155
1. Pozew o ustalenie w przedmiocie zmiany płci	1155
§ 2. Zawarcie małżeństwa.....	1157
1. Wniosek o zwolnienie cudzoziemca od złożenia dowodu zdolności prawnej do zawarcia związku małżeńskiego	1157
2. Wniosek Kierownika USC o rozstrzygnięcie przez sąd, czy małżeństwo może być zawarte (1).....	1158
3. Wniosek Kierownika USC o rozstrzygnięcie przez sąd, czy małżeństwo może być zawarte (2).....	1159
4. Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, czy odmowa Kierownika USC dokonania określonej czynności była uzasadniona (1).....	1160
5. Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, czy odmowa Kierownika USC dokonania określonej czynności była uzasadniona (2).....	1161
6. Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, czy odmowa Kierownika USC dokonania określonej czynności była uzasadniona (3).....	1163
7. Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, czy odmowa Kierownika USC dokonania określonej czynności była uzasadniona (4).....	1164
8. Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, czy odmowa Kierownika USC dokonania określonej czynności była uzasadniona (5).....	1165

9. Wniosek o zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (1)	1166
10. Wniosek o zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (2)	1168
11. Wniosek o zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (3)	1169
12. Wniosek o zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (4)	1170
13. Wniosek o zezwolenie małoletniej na zawarcie związku małżeńskiego (1)	1171
14. Wniosek o zezwolenie małoletniej na zawarcie związku małżeńskiego (2)	1172
15. Wniosek o zezwolenie osobie chorej psychicznie na zawarcie związku małżeńskiego	1174
16. Wniosek o zezwolenie osobie chorej psychicznie i częściowo ubezwłasnowolnionej na zawarcie związku małżeńskiego (1)	1175
17. Wniosek o zezwolenie osobie chorej psychicznie i całkowicie ubezwłasnowolnionej na zawarcie związku małżeńskiego (2)	1176
18. Wniosek o zezwolenie osobie z niedorozwojem umysłowym na zawarcie związku małżeńskiego	1177
§ 3. Prawa i obowiązki małżonków	1179
1. Wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach rodziny	1179
2. Wniosek o nakazanie wypłacania wynagrodzenia za pracę współmałżonka	1180
3. Wniosek o zawieszenie postępowania w trybie art. 445 KPC w sprawie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny z art. 27 KRO	1181
§ 4. Ustawowy ustrój majątkowy	1183
1. Wniosek o rozstrzygnięcie o wyłączeniu odpowiedzialności małżonka za zobowiązania drugiego małżonka	1183
2. Wniosek o pozbawienie małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym – z uzasadnieniem	1184
§ 5. Umowne ustroje majątkowe	1186
1. Akt notarialny	1186
2. Wniosek o podział majątku wspólnego	1187
§ 6. Przymusowy ustrój majątkowy	1189
1. Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej – z uzasadnieniem (1)	1189
2. Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej – z uzasadnieniem (2)	1190
3. Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej – z uzasadnieniem (3)	1192
§ 7. Ustanie małżeństwa	1194
1. Wniosek o unieważnienie aktu małżeństwa	1194
2. Pozew rozwodowy – z uzasadnieniem (1)	1195
3. Pozew rozwodowy – z uzasadnieniem (2)	1197
4. Pozew rozwodowy – z uzasadnieniem (3)	1199
5. Pozew rozwodowy – z uzasadnieniem (4)	1200
6. Pozew rozwodowy z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych	1202
7. Pozew rozwodowy z wnioskiem o ustanowienie kuratora procesowego dla nieznanego z miejsca pobytu	1203
8. Pozew o ustalenie nieistnienia małżeństwa (1)	1205
9. Pozew o ustalenie nieistnienia małżeństwa (2)	1206
10. Pozew o unieważnienie małżeństwa z powodu choroby psychicznej	1207
11. Pozew o unieważnienie małżeństwa z powodu bigamii	1208
12. Pozew o unieważnienie małżeństwa zawartego przez pełnomocnika	1210
13. Wniosek o podział majątku wspólnego	1211
14. Wniosek o uznanie za zmarłego (1)	1212
15. Wniosek o uznanie za zmarłego (2)	1213
16. Wniosek o uznanie za zmarłego (3)	1214
17. Wniosek o stwierdzenie zgonu (1)	1216
18. Wniosek o stwierdzenie zgonu (2)	1217
19. Wniosek o uchylenie postanowienia orzekającego uznanie za zmarłego (1)	1218
20. Wniosek o uchylenie postanowienia orzekającego uznanie za zmarłego (2)	1219
21. Wniosek o uchylenie postanowienia stwierdzającego zgon	1220
22. Wniosek o unieważnienie aktu zgonu	1221
§ 8. Separacja	1223
1. Pozew o zobowiązanie pozwanego, aby do dnia 10. każdego miesiąca udzielał na piśmie swojej małżonce powódce informacji o stanie majątku wspólnego oraz o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny – z uzasadnieniem	1223

2. Wniosek o zezwolenie małżonkowi na sprzedaż nieruchomości wspólnej – z uzasadnieniem	1224
3. Pozew o orzeczenie separacji (1)	1226
4. Pozew o orzeczenie separacji (2)	1227
5. Wniosek o orzeczenie separacji (1)	1229
6. Wniosek o orzeczenie separacji (2)	1230
7. Wniosek o zniesienie separacji (1)	1231
8. Wniosek o zniesienie separacji (2)	1232
9. Wniosek o zmianę wyroku separacyjnego	1233
10. Odpowiedź na wniosek o zmianę wyroku separacyjnego	1234
§ 9. Macierzyństwo	1236
1. Pozew o ustalenie macierzyństwa (1)	1236
2. Pozew o ustalenie macierzyństwa (2)	1237
3. Pozew o zaprzeczenie macierzyństwa (1)	1238
4. Pozew o zaprzeczenie macierzyństwa (2)	1240
§ 10. Ojcostwo	1242
1. Pozew o zaprzeczenie ojcostwa (1)	1242
2. Pozew o zaprzeczenie ojcostwa (2)	1243
3. Pozew o zaprzeczenie ojcostwa (3)	1245
4. Pozew o zaprzeczenie ojcostwa (4)	1246
5. Pozew o ustalenie ojcostwa (1)	1248
6. Pozew o ustalenie ojcostwa (2)	1249
7. Odpowiedź na pozew o ustalenie ojcostwa	1250
§ 11. Stosunki między rodzicami a dziećmi	1252
1. Pozew o ustalenie bezskuteczności uznania dziecka	1252
2. Wniosek o ustanowienie kuratora dla małoletniego	1254
3. Wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka	1255
4. Wniosek o wydanie dziecka (1)	1256
5. Wniosek o wydanie dziecka (2)	1257
6. Wniosek rodziców o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (1)	1259
7. Wniosek rodziców o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (2)	1260
8. Wniosek rodziców o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (3)	1261
9. Wniosek rodziców o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (4)	1262
10. Wniosek o zmianę wyroku rozwodowego	1264
11. Wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej	1265
12. Wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej	1266
13. Wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej	1266
14. Wniosek o przywrócenie władzy rodzicielskiej (1)	1269
15. Wniosek o przywrócenie władzy rodzicielskiej (2)	1270
16. Wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej	1271
17. Wniosek o uregulowanie kontaktów z dzieckiem	1272
18. Porozumienie co do sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej	1273
§ 12. Przystosowanie	1275
1. Wniosek o przystosowanie	1275
2. Pozew o rozwiązanie przystosowania	1276
§ 13. Obowiązek alimentacyjny	1278
1. Pozew o ustalenie ojcostwa i alimenty z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia ...	1278
2. Pozew o zasądzenie alimentów z wnioskiem o zabezpieczenie alimentacyjne	1280
3. Pozew o podwyższenie alimentów	1281
4. Pozew o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny wygaś	1283
5. Pozew o uchylenie alimentów	1284
6. Pozew o alimenty z tytułu niezaspokojonych potrzeb uprawnionej sprzed dnia wniesienia powództwa (pozew o zaległe alimenty)	1285
§ 14. Opieka nad małoletnim	1288
1. Wniosek o ustanowienie opieki prawnej i opiekuna prawnego dla małoletniego ...	1288
2. Wniosek o zmianę opiekuna prawnego	1289

§ 15. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie	1291
1. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie (1)	1291
2. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie (2)	1292
§ 16. Kuratela	1294
1. Wniosek o ustanowienie kuratora dla dziecka poczętego	1294
2. Cofnięcie wniosku o ustanowienie kuratora dla dziecka poczętego	1295
3. Wniosek o ustanowienie kuratora dla nieobecnego	1296
4. Wniosek dotyczący uchylecia postanowienia o ustanowieniu kuratora dla nieobecnego	1297
§ 17. Pozakodeksowe regulacje dotyczące prawa rodzinnego – unormowania krajowe	1299
1. Wniosek o zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania (1)	1299
2. Wniosek o zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania (2)	1300
§ 18. Pozakodeksowe regulacje dotyczące prawa rodzinnego – unormowania międzynarodowe	1302
1. Wniosek o wydanie małoletniej w trybie Konwencji haskiej	1302
2. Wniosek o wydanie małoletniego w trybie Konwencji haskiej	1303
Część C. Komentarz praktyczny dotyczący procedur stosowanych w sprawach rodzinnych ...	1305
§ 1. Właściwość sądu	1305
I. <i>Perpetuatio fori</i> w świetle art. 15 KPC	1307
1. Zasada <i>perpetuatio fori</i> (zasada ciągłości właściwości)	1307
2. Wyjątki od zasady ciągłości właściwości	1307
3. Właściwość sądu	1307
4. Rodzaje właściwości	1307
5. Skutek zastosowania art. 199 ¹ KPC	1308
6. Przywrócenie wydziałowi zamiejscowemu sądu statusu sądu a zmiana właściwości miejscowej	1308
II. Właściwość sądu rejonowego w świetle art. 16 KPC	1308
1. Zasada rzeczowego przydziału spraw w I instancji	1308
2. Wyjątek od właściwości rzeczowej sądu rejonowego	1308
3. Domniemanie właściwości rzeczowej sądu rejonowego	1308
III. Właściwość sądu okręgowego w świetle art. 17 KPC	1308
1. Właściwość rzeczowa sądu okręgowego	1308
2. Sprawy o prawa niemajątkowe należące do właściwości rzeczowej sądów rejonowych	1309
3. Sprawy o prawa majątkowe należące do właściwości rzeczowej sądów rejonowych bez względu na wartość przedmiotu sporu	1309
4. Ważność postępowania, w którym sąd rejonowy orzekł w sprawie przekazanej przez sąd okręgowy, w której sąd okręgowy jest właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu	1309
IV. Przekazanie sprawy sądowi okręgowemu w świetle art. 18 KPC	1309
1. Przesłanka przekazania sprawy przez sąd rejonowy do sądu okręgowego	1309
2. Charakter przekazania	1310
3. Związanie sądu okręgowego przekazaniem	1310
4. Ruchoma właściwość rzeczowa	1310
5. Spór kompetencyjny <i>de lege lata</i> i <i>de lege ferenda</i>	1310
V. Wartość przedmiotu sporu w sprawach majątkowych w świetle art. 19 KPC	1311
VI. Roszczenia akcesoryjne w świetle art. 20 KPC	1311
1. Wartość przedmiotu sporu	1311
2. Wylączenia	1311
3. Zasada stałości wartości przedmiotu zaskarżenia	1311
4. Kognicja sądu meriti zagadnień dotyczących zasadności i materialnoprawnej prawidłowości rozstrzygnięcia o roszczeniu restytucyjnym	1312
VII. Kumulacja roszczeń w świetle art. 21 KPC	1312
1. Wartość przedmiotu sporu	1312
2. Przesłanki kumulacji	1312
3. Kumulacja przedmiotowa	1312
VIII. Wartość przedmiotu sporu w sprawach o świadczenia powtarzające się w świetle art. 22 KPC	1312
1. Prawo do świadczeń powtarzających się	1312

2. Wartość przedmiotu sporu w sprawach o alimenty	1312
3. Obliczenie opłaty sądowej w sprawach o alimenty z pozwu zobowiązanego do alimentacji	1312
4. Opłata sądowa w sprawach o alimenty z pozwu uprawnionego do alimentacji	1313
5. Jednolita podstawa prawna	1313
IX. Sprawdzenie wartości przedmiotu sporu w świetle art. 25 KPC	1313
1. Podmiot zobowiązany do określenia wartości przedmiotu sporu	1313
2. Tryb sprawdzenia wartości przedmiotu sporu	1313
3. Przesłanki sprawdzenia wartości przedmiotu sporu	1313
4. Konsekwencje różnicy między wartością przedmiotu sporu podaną w pozwie a ustaloną przez sąd w toku dochodzenia	1313
5. Badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej	1313
6. Weryfikacja wartości przedmiotu zaskarżenia przez sąd odwoławczy	1314
7. Stałość wartości przedmiotu sporu w postępowaniu apelacyjnym	1314
8. Wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach działowych	1314
9. Kontrola prawidłowości wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej	1315
10. Wyłączenie od reguły utrwalenia niezakwestionowanej przez pozwanego lub niesprawdzonej przez sąd wartości przedmiotu sporu na okres całego postępowania we wszystkich instancjach	1315
X. Niedopuszczalność ponownego badania wartości przedmiotu sporu w świetle art. 26 KPC	1315
XI. <i>Actor sequitur forum rei</i> w świetle art. 27 KPC	1315
1. Ogólna właściwość miejscowa	1315
2. Miejsce zamieszkania	1315
3. Umowa prorogacyjna jako czynność <i>sui generis</i>	1316
XII. Właściwość według miejsca pobytu pozwanego w świetle art. 28 KPC	1316
1. Właściwość miejscowa w braku miejsca zamieszkania pozwanego w Polsce	1316
2. Miejsce pobytu pozwanego	1316
3. Ostatnie miejsce zamieszkania	1316
4. Niemożność ustalenia właściwości miejscowej sądu na podstawie polskich przepisów dotyczących właściwości miejscowej	1316
5. Miejsce pobytu	1317
XIII. Definicja właściwości przemiennej w świetle art. 31 KPC	1317
1. Właściwość przemienna	1317
2. Wskazanie sądu według uznania powoda	1317
XIV. Właściwość w sprawach o alimenty, ustalenie pochodzenie dziecka w świetle art. 32 KPC	1317
1. Właściwość sądu w sprawach o alimenty oraz ustalenie pochodzenie dziecka i związane z tym roszczenia	1317
2. Właściwość przemienna	1317
3. Uprzywilejowanie uprawnionego	1317
XV. Właściwość w sprawach ze sporów wynikających z umów w świetle art. 34 KPC	1317
1. Stosunki umowne w sprawach rodzinnych	1317
2. Właściwość przemienna	1318
3. Umowy obligacyjne	1318
XVI. Właściwość w sprawach małżeńskich w świetle art. 41 KPC	1318
1. Właściwość wyłączna w sprawach małżeńskich	1318
2. Niemożność ustalenia właściwości miejscowej sądu na podstawie polskich przepisów dotyczących właściwości miejscowej	1318
3. Postępowanie sądu niewłaściwego miejscowo, który nie może ustalić właściwości miejscowej	1318
XVII. Właściwość w sprawach między rodzicami a dziećmi oraz między przysposabiającymi a przysposobionymi w świetle art. 42 KPC	1318
1. Uwagi wstępne	1318
2. Subsydiarny charakter właściwości wyłącznej	1318
XVIII. Skład sądu pierwszej instancji w świetle art. 47 KPC	1319
1. Reguła	1319
2. Wyjątki w sprawach rodzinnych	1319
3. Przepis szczególny z § 1	1319
4. Skład sądu poza rozprawą	1319
5. Szczególna zawilość lub precedensowy charakter sprawy	1319
6. Zasada jednoosobowego składu sądu	1319

§ 2. Strony. Zdolność sądowa i procesowa. Współuczestnictwo w sporze	1320
I. Zdolność sądowa w świetle art. 64 KPC	1321
1. Zdolność sądowa	1321
2. Strona postępowania	1321
3. Sytuacja prawna <i>nasciturusa</i>	1321
4. Status strony w postępowaniu cywilnym.....	1321
II. Zdolność procesowa w świetle art. 65 KPC	1322
1. Zdolność procesowa	1322
2. Podmioty posiadające zdolność procesową	1322
3. Zdolność procesowa osoby fizycznej ograniczonej w zdolności do czynności prawnych	1322
4. Zdolność procesowa osoby fizycznej ograniczonej w zdolności do czynności prawnych – w sprawach rodzinnych	1322
5. Zdolność procesowa w sprawie o rozwód	1322
6. Legitymacja czynna i bierna w procesie	1322
7. Brak zdolności procesowej	1323
8. Warunek bycia stroną określonego postępowania sądowego w rozumieniu materiałnoprawnym	1323
9. Przeszkody faktyczne w osobistym dokonywaniu czynności procesowych	1323
10. Zdolność procesowa w postępowaniu cywilnym	1324
11. <i>Nasciturus</i> jako strona postępowania cywilnego	1324
III. Działanie przez przedstawiciela ustawowego w świetle art. 66 KPC	1325
1. Osoby fizyczne niemające zdolności procesowej	1325
2. Przedstawiciel ustawowy	1325
3. Przedstawicielstwo ustawowe	1325
4. Reprezentacja osoby niepełnoletniej	1325
5. Nienależyta reprezentacja	1325
6. Uczestnictwo w procesie osoby ubezwłasnowolnionej	1325
7. Zdolność procesowa osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych	1326
IV. Rodzaje współuczestnictwa w świetle art. 72 KPC	1326
1. Istota współuczestnictwa	1326
2. Współuczestnictwo materialne	1326
3. Współuczestnictwo formalne	1326
4. Współuczestnictwo konieczne	1326
5. Współuczestnictwo dowolne	1326
6. Istota współuczestnictwa formalnego. Wartość przedmiotu zaskarżenia przy współuczestnictwie formalnym	1327
7. Wezwanie nowych pozwanych do udziału w sprawie, w przypadku współuczestnictwa koniecznego	1327
8. Wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika współuczestników formalnych	1327
9. Ponoszenie kosztów procesu w sprawach, w których występują współuczestnicy w sporze	1328
10. Pozwani w procesie o ustalenie nieważności czynności prawnej.....	1328
11. Wartość przedmiotu zaskarżenia w przypadku współuczestnictwa formalnego po stronie skarżących	1328
V. Zasada samodzielności działania; współuczestnictwo jednolite w świetle art. 73 KPC....	1328
1. Współuczestnictwo zwykłe	1328
2. Współuczestnictwo jednolite	1328
3. Współuczestnictwo jednolite w sprawach rodzinnych	1329
4. Odpowiedzialność <i>in solidum</i>	1329
5. Dopuszczalność różnicowania charakteru wyroku zapadającego przeciwko pозwanym w przypadku współuczestnictwa jednolitego	1329
6. Skuteczność czynności współuczestników działających wobec niedziałających.....	1330
7. Pozycja procesowa prokuratora w postępowaniu cywilnym	1330
VI. Samodzielne popieranie sprawy przez współuczestników w świetle art. 74 KPC.....	1330
1. Zasada samodzielności działania	1330
2. Charakter współuczestnictwa	1330
3. Samodzielność działania współuczestnika	1330
§ 3. Koszty procesu.....	1331
I. Zwrot kosztów w procesie	1339
1. Koszty procesu w świetle art. 98 KPC	1339
2. Koszty mediacji w świetle art. 98 ¹ KPC.....	1345

3. Przyznanie odsetek w świetle projektu nowelizacji art. 98 KPC	1345
4. Koszty zastępstwa procesowego w świetle art. 99 KPC	1346
5. Wzajemne zniesienie lub stosunkowe rozdzielenie kosztów w świetle art. 100 KPC	1346
6. Zwrot kosztów mimo uwzględnienia powództwa w świetle art. 101 KPC	1347
7. Zwrot kosztów zgodnie z zasadą słuszności w świetle art. 102 KPC	1349
8. Koszty wywołane niesiumiennym lub oczywiście niewłaściwym postępowaniem w świetle art. 103 KPC	1359
9. Koszty procesu, w którym zawarto ugodę w świetle art. 104 KPC	1360
10. Koszty mediacji zakończonej ugodą w świetle art. 104 ¹ KPC	1360
11. Zwrot kosztów dla między współuczestnikami w świetle art. 105 KPC	1361
12. Wygaśnięcie roszczenia o zwrot kosztów, ustalanie wysokości w świetle art. 109 KPC	1362
II. Zwrot kosztów w postępowaniu nieprocesowym	1363
1. Obowiązek zwrotu kosztów postępowania pozostałym uczestnikom	1363
2. Wyjątek od zasady ponoszenia wyłącznie własnych kosztów postępowania	1364
III. Pomoc prawna z urzędu	1364
1. Pełnomocnik z urzędu w świetle art. 117 KPC	1364
2. Pełnomocnik dla osoby fizycznej w świetle art. 117 ¹ KPC	1370
3. Skutek ustanowienia pełnomocnika z urzędu w świetle art. 118 KPC	1370
IV. Komentarz do przepisów kosztowych dotyczących małżeństwa: zawarcie, prawa i obowiązki małżonków, małżeńskie ustroje majątkowe, ustanie małżeństwa, separacja	1374
1. Pozew o ustalenie w przedmiocie zmiany płci	1374
2. Wniosek o unieważnienie aktu małżeństwa	1374
3. Pozew o ustalenie nieistnienia małżeństwa	1374
4. Zwolnienie cudzoziemca od złożenia dowodu zdolności prawnej do zawarcia związku małżeńskiego	1374
5. Wniosek kierownika USC w przedmiocie zwrócenia się o rozstrzygnięcie, czy małżeństwo może być zawarte	1374
6. Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, czy odmowa kierownika USC dokonania określonej czynności była uzasadniona	1375
7. Rozstrzygnięcie przez sąd, że odmowa kierownika USC wydania zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, o których mowa w art. 41 KRO, była nieuzasadniona	1375
8. Sprawa o zezwolenie na zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika	1375
9. Sprawa o zezwolenie na zawarcie małżeństwa przez osobę małoletnią	1375
10. Sprawa o zezwolenie na zawarcie małżeństwa osobie chorej psychicznie lub dotkniętej niedorozwojem umysłowym	1375
11. Sprawa o zezwolenie osobie z niedorozwojem umysłowym na zawarcie związku małżeńskiego	1375
12. Pozew o unieważnienie małżeństwa z powodu choroby psychicznej, bigamii, oraz zawartego przez pełnomocnika	1375
13. Wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach rodziny	1375
14. Wniosek o orzeczenie zabezpieczające w przedmiocie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny	1376
15. Wniosek o zawieszenie postępowania na podstawie art. 445 § 2 KPC	1376
16. Wniosek o wypłacanie wynagrodzenia za pracę współmałżonka	1377
17. Wniosek o wyłączenie odpowiedzialności małżonka za zobowiązania drugiego małżonka	1377
18. Rozstrzygnięcie o podziale majątku wspólnego	1377
19. Pozew o zobowiązanie pozwanego, aby do dnia 10. każdego miesiąca udzielał na piśmie swojej małżonce powódce informacji o stanie majątku wspólnego oraz o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny	1377
20. Wniosek o zezwolenie małżonkowi na sprzedaż nieruchomości wspólnej	1377
21. Wniosek o pozbawienie małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym ..	1378
22. Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej	1378
23. Pozew o ustalenie nieważności umowy majątkowej małżeńskiej	1378
24. Wniosek o uznanie za zmarłego	1379
25. Wniosek o stwierdzenie zgonu	1379
26. Wniosek o uchylenie postanowienia orzekającego uznanie za zmarłego	1379
27. Wniosek o uchylenie postanowienia stwierdzającego zgon	1379

28. Wniosek o unieważnienie aktu zgonu	1379
29. Postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia alimentacyjnego w sprawie rozwodowej.....	1379
30. Pozew o rozwód	1379
31. Pozew o separację	1379
32. Wniosek o zniesienie separacji	1379
V. Komentarz do przepisów kosztowych dotyczących pokrewieństwa i powinowactwa: pochodzenie dziecka, stosunki między rodzicami a dziećmi, władza rodzicielska, piecza zastępcza, kontakty z dzieckiem, przysposobienie, obowiązek alimentacyjny....	1380
1. Pozew o ustalenie macierzyństwa i wyrok ustalający macierzyństwo	1380
2. Zmiana wyroku rozwodowego w części dotyczącej władzy rodzicielskiej	1380
3. Wniosek o ograniczenie, zawieszenie oraz pozbawienie władzy rodzicielskiej	1380
4. Wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej	1380
5. Wniosek o uregulowanie kontaktów	1380
6. Wniosek o przysposobienie	1380
7. Pozew o rozwiązywanie przysposobienia	1380
8. Sprawa o alimenty – dla osób uprawnionych do alimentów	1380
9. Sprawa o alimenty – dla osób zobowiązanych do alimentów	1381
VI. Komentarz do przepisów kosztowych dotyczących opieki i kurateli: opieka nad małoletnim, opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie, kuratela	1381
1. Opieka prawna	1381
2. Wniosek o ustanowienie kuratora dla nieobecnego	1382
3. Uchylenie z urzędu postanowienia o ustanowieniu kuratora dla nieobecnego	1382
VII. Komentarz wspólny do przepisów kosztowych w sprawach rodzinnych	1382
1. Uwagi dotyczące procesu	1382
2. Uwagi dotyczące postępowania nieprocesowego	1382
3. Uwagi dotyczące wszystkich postępowań cywilnych, czyli zarówno procesu, jak i postępowania nieprocesowego	1382
VIII. Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych	1382
1. Zakres przedmiotowy	1382
2. Koszty sądowe. Strona zobowiązana do uiszczenia kosztów w świetle art. 2 KSCU... ..	1383
3. Pisma podlegające opłacie. Opłata kancelaryjna w świetle art. 3 KSCU	1385
4. Opłata od pisma wnoszonego przez kilka osób. Pismo niepodlegające opłacie w świetle art. 4 KSCU.....	1390
5. Moment wniesienia opłaty w świetle art. 10 KSCU	1391
6. Rodzaje opłat w świetle art. 11 KSCU	1395
7. Opłata stała i jej wysokość w świetle art. 12 KSCU.....	1396
8. Opłata stosunkowa i jej wysokość w świetle art. 13 KSCU	1397
9. Opłata podstawowa, jej wysokość i wyłączenia w świetle art. 14 KSCU.....	1400
10. Opłata tymczasowa i jej wysokość. Opłata ostateczna w świetle art. 15 i 16 KSCU... ..	1404
11. Opłata stała 40 zł.....	1405
12. Pozwy podlegające opłacie stałej 600 zł w świetle art. 26 KSCU	1405
13. Pozwy podlegające opłacie stałej 200 zł	1406
14. Wnioski z zakresu prawa rodzinnego podlegające opłacie stałej 100 zł (art. 37 KSCU)	1406
15. Wysokość opłat stałych od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej w świetle art. 38 KSCU	1406
16. Wnioski w postępowaniu zabezpieczającym <i>de lege lata</i>	1407
17. Wnioski w postępowaniu zabezpieczającym <i>de lege ferenda</i>	1407
18. Pisma niepodlegające opłacie	1408
19. Osoby zwolnione od kosztów sądowych. Osoby tymczasowo ponoszące wydatki	1408
20. Zwolnienie osoby fizycznej z ponoszenia kosztów sądowych w świetle art. 102 KSCU	1410
§ 4. Proces.....	1423
I. Przepisy ogólne o czynnościach procesowych	1433
1. Pisma procesowe – sposób wnoszenia w świetle art. 125 KPC.....	1433
2. Ogólne warunki pism procesowych w świetle art. 126 KPC.....	1434
3. Obowiązek podania wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia w świetle art. 126 ¹ KPC	1438
4. Pisma przygotowawcze w świetle art. 127 KPC	1439
5. Obowiązek dołączenia odpisów i załączników w świetle art. 128 KPC.....	1440
6. Oryginał dokumentu w świetle art. 129 KPC.....	1441

7. Termin sądowy w świetle art. 164 KPC.....	1444
8. Obliczanie terminów w świetle art. 165 KPC	1444
9. Wniosek o przedłużenie lub skrócenie terminu w świetle art. 166 KPC	1446
10. Bezskuteczność czynności procesowej w świetle art. 167 KPC	1446
11. Przywrócenie terminu w świetle art. 168 KPC	1447
12. Wniosek o przywrócenie terminu w świetle art. 169 KPC.....	1451
13. Niedopuszczalność przywrócenia terminu w świetle art. 170 KPC	1453
14. Odrzucenie wniosku w świetle art. 171 KPC	1453
15. Skutki zgłoszenia wniosku w świetle art. 172 KPC	1454
16. Projektowane zmiany	1454
II. Postępowanie przed sądami I instancji	1454
1. Treść pozwu w świetle art. 187 KPC.....	1454
2. Powództwo o ustalenie w świetle art. 189 KPC.....	1460
3. Cofnięcie pozwu w świetle art. 203 KPC.....	1465
4. Powództwo wzajemne w świetle art. 204 KPC.....	1469
III. Orzeczenia	1474
1. Sentencja wyroku.....	1474
2. Ogłoszenie wyroku w świetle art. 326 KPC.....	1476
3. Pouczenie co do sposobu i terminów wniesienia środków zaskarżenia w świetle art. 327 KPC	1478
4. Uzasadnienie wyroku w świetle art. 328 KPC.....	1480
5. Nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności w świetle art. 333 KPC...	1488
6. Niedopuszczalność orzeczenia rygoru natychmiastowej wykonalności w świetle art. 335 KPC	1488
7. Postanowienie w świetle art. 354 KPC.....	1489
8. Postanowienie o umorzeniu postępowania w świetle art. 355 KPC	1489
9. Warunki prawomocności	1491
10. Zakres związania orzeczeniem sądu cywilnego w świetle art. 365 KPC.....	1492
11. <i>Res iudicata</i> w świetle art. 366 KPC	1504
IV. Środki odwoławcze	1508
1. Dopuszczalność apelacji w świetle art. 367 KPC.....	1508
2. Wymagania apelacji w świetle art. 368 KPC	1511
3. Właściwość sądu w świetle art. 369 KPC	1516
4. Odpowiedź na apelację w świetle art. 372 KPC	1518
5. Granice zaskarżenia w świetle art. 378 KPC	1519
6. Nieważność w świetle art. 379 KPC.....	1524
7. Podstawa orzeczenia sądu II instancji w świetle art. 382 KPC.....	1536
8. Zmiana żądania w świetle art. 383 KPC	1539
9. Zakaz reformationis in peius	1540
10. Oddalenie apelacji w świetle art. 385 KPC.....	1542
11. Inne rozstrzygnięcia w świetle art. 386 KPC	1542
12. Przedstawienie zagadnienia prawnego SN w świetle art. 390 KPC.....	1551
13. Dopuszczalność zażalenia w świetle art. 394 KPC	1555
14. Wstrzymanie wykonania zaskarżonego postanowienia w świetle art. 396 KPC ...	1559
V. Skarga kasacyjna	1559
1. Dopuszczalność skargi kasacyjnej w świetle art. 398 ¹ KPC	1559
2. Niedopuszczalność skargi kasacyjnej	1563
§ 5. Postępowanie nieprocesowe	1567
I. Wszczęcie postępowania nieprocesowego w świetle art. 506 KPC.....	1579
1. Tryb postępowania	1579
2. Wszczęcie postępowania nieprocesowego z urzędu w sprawach rodzinnych	1579
3. Wszczęcie postępowania nieprocesowego z urzędu w sprawach pozakodeksowych ..	1579
II. Właściwość rzeczowa w świetle art. 507 KPC.....	1580
1. Właściwość rzeczowa sądu w postępowaniu nieprocesowym	1580
2. Właściwość rzeczowa sądów okręgowych w sprawach rodzinnych	1580
III. Właściwość miejscowa w świetle art. 508 KPC	1580
1. Właściwość miejscowa w sprawach nieprocesowych.....	1580
2. Właściwość w trybie wnioskowym.....	1580
3. Właściwość w sprawach wszczynanych z urzędu	1581
4. Przeszkoda w rozpoznaniu sprawy i względy celowości	1581
5. Nowelizacja ustawy	1581

IV. Skład sądu w świetle art. 509 KPC	1581
1. Skład sądu w sprawach nieprocesowych	1581
2. Skład sądu w sprawach rodzinnych.....	1581
3. Przepis szczególny	1582
V. Uczestnik, zainteresowany w świetle art. 510 KPC	1582
1. Zainteresowany w sprawie.....	1582
2. Wstąpienie do sprawy	1582
3. Wezwanie do udziału w sprawie	1582
4. Orzeczenie kończące sprawę w stosunku do zgłaszającej się osoby. Badanie kwestii dopuszczalności zażalenia na postanowienie odmawiające dopuszczenia do udziału w sprawie w charakterze uczestnika	1582
5. Udział banku jako wierzyciela hipotecznego w sprawie o podział majątku wspólnego małżonków	1583
6. Warunek zmiany ze statusu „zainteresowanego” na „uczestnika” postępowania	1583
7. Odmowa osobie będącej uczestnikiem postępowania jej dalszego udziału w sprawie	1583
8. Postępowanie, gdy o wznowienie postępowania występuje osoba, która nie była jego uczestnikiem.....	1584
9. Niezawieszenie procesu w razie śmierci strony albo uczestnika a nieważność postępowania	1584
10. Wynagrodzenie opiekuna prawnego.....	1584
11. Niewzięcie przez zainteresowanego udziału w sprawie jako pozbawienie możliwości obrony swych praw.....	1584
VI. Treść wniosku w świetle art. 511 KPC	1584
1. Treść wniosku	1584
2. Skutki złożenia wniosku	1585
3. Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym	1585
4. Udział prokuratora w sprawach rodzinnych	1585
5. Wyłączenie stosowania art. 55 i 56 KPC	1585
6. Uczestnicy postępowania w przedmiocie wyrażenia zgody przez sąd opiekuńczy na pobranie szpiku lub komórek krwiotwórczych krwi obwodowej od małoletniego	1585
VII. Cofnięcie wniosku w świetle art. 512 KPC.....	1585
1. Przesłanki dopuszczalności cofnięcia wniosku	1585
2. Przesłanka bezskuteczności cofnięcia wniosku	1586
3. Skuteczność cofnięcia wniosku w sprawach rodzinnych	1586
VIII. Niestawiennictwo uczestników w świetle art. 513 KPC	1587
1. Obowiązek zawiadomienia uczestników o terminie rozpoznania sprawy	1587
2. Obecność na posiedzeniu	1587
3. Niestosowanie przepisów o wyroku zaocznym	1587
IX. Rozprawa w świetle art. 514 KPC.....	1587
1. Obligatoryjność przeprowadzenia rozprawy	1587
2. Fakultatywność przeprowadzenia rozprawy	1587
3. Posiedzenie jawne	1587
4. Posiedzenie sądowe	1587
5. Oświadczenia na piśmie	1588
6. Posiedzenie niejawne	1588
X. Orzeczenia w świetle art. 516 KPC	1588
1. Merytoryczne rozstrzygnięcie, czyli rozstrzygnięcie co do istoty sprawy	1588
2. Wyrokowanie w sprawie nieprocesowej	1588
3. Kwestie proceduralne	1589
4. Cel zażalenia na kasatoryjne orzeczenie sądu II instancji.....	1589
XI. Uzasadnianie i doręczanie postanowień w świetle art. 517 KPC.....	1589
1. Uzasadnienie postanowienia i jego doręczenie	1589
2. Obowiązek stosowania innych przepisów ustawy	1589
3. Zrzeczenie się doręczenia merytorycznego rozstrzygnięcia	1589
4. Sposób uzasadniania i doręczania postanowień wydanych w postępowaniu nieprocesowym.....	1589
XII. Apelacja, zażalenie w świetle art. 518 KPC	1590
1. Tryb odwoławczy odnośnie do merytorycznego rozstrzygnięcia, czyli rozstrzygnięcia co do istoty sprawy	1590
2. Tryb odwoławczy odnośnie do kwestii proceduralnych	1590

3. Zakres orzeczeń korzystających z powagi rzeczy osądzonej a zakres orzeczeń wyposażonych w moc wiążącą	1590
4. Zaskarżenie apelacją postanowienia w sprawie o podział majątku wspólnego w sytuacji braku odrębnego rozstrzygnięcia o ustaleniu nierównych udziałów w majątku wspólnym	1590
XIII. Zrzeczenie się doręczenia w świetle art. 519 KPC	1590
1. Skutek zrzeczenia się doręczenia postanowienia	1590
2. Uprawnomocnienie orzeczenia niedoręczonego wobec zrzeczenia się uczestnika	1590
3. Termin do złożenia apelacji	1590
4. Termin do złożenia zażalenia	1590
5. Nowelizacja ustawy	1591
XIV. Skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w świetle art. 519 ¹ KPC	1591
1. Dopuszczalność skargi kasacyjnej	1591
2. Niedopuszczalność skargi kasacyjnej	1591
3. Wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o podział majątku wspólnego małżonków	1591
4. Wartość przedmiotu zaskarżenia w tak zwanych sprawach działowych	1592
5. Niedopuszczalność skargi kasacyjnej dotyczącej rozstrzygnięć z zakresu władzy rodzicielskiej	1592
6. Skarga kasacyjna od postanowienia zobowiązującego członka rodziny do opuszczenia mieszkania	1592
7. Dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach z zakresu prawa spadkowego	1592
8. Skarga kasacyjna na postanowienie uchylające postanowienie wstępne z powodu niedopuszczalności jego wydania	1593
9. Wartość przedmiotu zaskarżenia skargi kasacyjnej od postanowień sądu II instancji wydawanych w sprawie o zniesienie współwłasności albo w sprawie o dział spadku	1593
10. Niedopuszczalność skargi kasacyjnej od prawomocnych postanowień sądu II instancji, chociażby kończyły one postępowanie w sprawie	1593
11. Podział majątku wspólnego stron w wyroku rozwodowym	1593
12. Dopuszczalność zażalenia do SN na postanowienie sądu II instancji o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania	1594
13. Zarzut wydania postanowienia przez sąd I instancji z naruszeniem art. 217 KPC jako przedmiot kontroli kasacyjnej	1594
XV. Skuteczność orzeczenia; wstrzymanie wykonania orzeczenia w świetle art. 521 KPC ..	1594
1. Skutek prawomocności rozstrzygnięć merytorycznych	1594
2. Dopuszczalność wykonalności postanowień nieprawomocnych	1594
3. Dopuszczalność wstrzymania wykonalności nieprawomocnych postanowień	1594
4. Skuteczność postanowień proceduralnych	1595
5. Wyjątki od zasady skuteczności postanowień proceduralnych z chwilą wydania ..	1595
6. Wykonalność postanowień proceduralnych	1595
7. Nowelizacja ustawy	1595
XVI. Wykonanie postanowień z urzędu w świetle art. 522 KPC	1595
1. Wykonalność postanowienia z urzędu w drodze egzekucji	1595
2. Czynności po nadaniu klauzuli wykonalności	1595
3. Egzekucja na wniosek	1595
4. Wykonalność postanowienia z urzędu w innym trybie	1595
XVII. Zmiana prawomocnego postanowienia w świetle art. 523 KPC	1596
1. Dopuszczalność zmiany merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawach rodzinnych	1596
2. Niedopuszczalność zmiany merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawach rodzinnych	1596
3. Dopuszczalność zmiany merytorycznego rozstrzygnięcia oddalającego wniosek ..	1596
4. Pojęcie „okoliczności sprawy”	1596
5. Prawomocność w postępowaniu nieprocesowym	1596
6. Skutki naruszenia właściwości sądu w sprawach o zmianę prawomocnego postanowienia	1597
7. Bieg terminu z art. 1015 § 1 KC a wniosek przedstawiciela ustawowego małoletniego o zezwolenie na złożenie w jego imieniu oświadczenia o odrzuceniu spadku	1597
8. Pojęcie „okoliczności sprawy”, których zmiana uzasadnia zmianę prawomocnego postanowienia oddalającego wniosek w postępowaniu nieprocesowym	1597

XVIII. Szablony procesowe. Procedury dotyczące małżeństwa: zawarcie, prawa i obowiązki małżonków, małżeńskie ustroje majątkowe, ustanie małżeństwa, separacja ..	1598
1. Pozew o ustalenie w przedmiocie zmiany płci.....	1598
2. Wniosek o unieważnienie aktu małżeństwa.....	1599
3. Pozew o ustalenie nieistnienia małżeństwa	1600
4. Zwolnienie cudzoziemca od złożenia dowodu zdolności prawnej do zawarcia związku małżeńskiego	1602
5. Wniosek Kierownika USC w przedmiocie zwrócenia się o rozstrzygnięcie, czy małżeństwo może być zawarte	1603
6. Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, czy odmowa Kierownika USC dokonania określonej czynności była uzasadniona	1604
7. Sprawa o zezwolenie na zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika	1605
8. Sprawa o zezwolenie na zawarcie małżeństwa osobie małoletniej	1606
9. Sprawa o zezwolenie na zawarcie małżeństwa osobie chorej psychicznie lub dotkniętej niedorozwojem umysłowym.....	1608
10. Pozew o unieważnienie małżeństwa z powodu choroby psychicznej	1609
11. Pozew o unieważnienie małżeństwa z powodu bigamii	1611
12. Pozew o unieważnienie małżeństwa zawartego przez pełnomocnika	1614
13. Wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach rodziny	1617
14. Wniosek o orzeczenie w przedmiocie przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny – zabezpieczenia.....	1618
15. Wniosek o zawieszenie postępowania na podstawie art. 445 § 2 KPC.....	1620
16. Wniosek o wypłacanie wynagrodzenia za pracę współmałżonka.....	1622
17. Wniosek o wyłączenie odpowiedzialności małżonka za zobowiązania drugiego małżonka	1623
18. Wniosek o podział majątku wspólnego	1624
19. Pozew o zobowiązanie pozwanego, aby do dnia 10. każdego miesiąca udzielał na piśmie swojej małżonce powódce informacji o stanie majątku wspólnego oraz o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny.....	1625
20. Wniosek o zezwolenie małżonkowi na sprzedaż nieruchomości wspólnej	1627
21. Wniosek o pozbawienie małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym ..	1628
22. Pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej.....	1629
23. Pozew o ustalenie nieważności umowy majątkowej małżeńskiej	1631
24. Wniosek o uznanie za zmarłego	1632
25. Wniosek o stwierdzenie zgonu	1634
26. Wniosek o uchylenie postanowienia orzekającego uznanie za zmarłego albo stwierdzenie zgonu.....	1635
27. Wniosek o unieważnienie aktu zgonu	1637
28. Pozew o rozwiązanie małżeństwa przez rozwód oraz pozew o orzeczenie separacji ...	1638
29. Sprawa wnioskowa o separację oraz wniosek o zniesienie separacji.....	1641
XIX. Procedury dotyczące pokrewieństwa i powinowactwa: pochodzenie dziecka, stosunki między rodzicami a dziećmi, władza rodzicielska, piecza zastępcza, kontakty z dzieckiem, przysposobienie, obowiązek alimentacyjny	1642
1. Sprawy o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka (macierzyństwo, ojcostwo), o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa oraz o rozwiązanie przysposobienia	1642
2. Postępowania odrębne w sprawach o ustalenie macierzyństwa	1644
3. Postępowania odrębne w sprawach o ustalenie ojcostwa	1645
4. Postępowania odrębne w sprawach o zaprzeczenie macierzyństwa	1646
5. Postępowania odrębne w sprawach o zaprzeczenie ojcostwa.....	1647
6. Postępowania odrębne w sprawach o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa..	1647
7. Sprawy o rozwiązanie przysposobienia	1648
8. Sprawy rodzinne i opiekuńcze	1648
9. Uznanie ojcostwa	1651
10. Rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka	1651
11. Czynność przekraczająca zakres zwykłego zarządu	1651
12. Piecza zastępcza	1651
13. Sprawy o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką – zasady ogólne.....	1652
14. Odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką ...	1654
15. Sprawy o ustalenie i wykonywanie kontaktów z dzieckiem – zasady ogólne	1655

16. Ustalenie kontaktów z dzieckiem	1659
17. Wykonywanie kontaktów z dzieckiem	1659
18. Sprawy z wniosku o przysposobienie – zasady ogólne	1660
19. Przysposobienie na wniosek	1663
20. Sprawy alimentacyjne	1664
XX. Procedury dotyczące opieki i kurateli: opieka nad małoletnim, opieka nad ubezważnionym całkowicie, kuratela	1666
1. Sprawy z zakresu opieki – zasady ogólne	1666
2. Przepisy szczególne dotyczące opieki (art. 590–598 KPC)	1670
3. Sprawy o ustanowienie kuratora	1670
Część D. Wzory orzeczeń z zakresu prawa rodzinnego	1673
§ 1. Uwagi wstępne	1673
1. Wyrok ustalający zmianę płci (1)	1673
2. Wyrok ustalający zmianę płci (2)	1673
3. Wyrok oddalający powództwo o zmianę płci (1)	1674
4. Wyrok oddalający powództwo o zmianę płci (2)	1675
§ 2. Zawarcie małżeństwa	1677
1. Orzeczenie o zwolnieniu cudzoziemca od złożenia dowodu zdolności prawnej do zawarcia związku małżeńskiego	1678
2. Orzeczenie sądu w przedmiocie zwrócenia się przez Kierownika USC o rozstrzygnięcie, czy małżeństwo może być zawarte (1)	1679
3. Orzeczenie sądu w przedmiocie zwrócenia się przez Kierownika USC o rozstrzygnięcie, czy małżeństwo może być zawarte (2)	1679
4. Orzeczenie sądu w przedmiocie zwrócenia się przez Kierownika USC o rozstrzygnięcie, czy małżeństwo może być zawarte (3)	1680
5. Orzeczenie sądu w przedmiocie zwrócenia się przez Kierownika USC o rozstrzygnięcie, czy małżeństwo może być zawarte (4)	1680
6. Orzeczenie sądu w przedmiocie zwrócenia się przez Kierownika USC o rozstrzygnięcie, czy małżeństwo może być zawarte (5)	1681
7. Orzeczenie sądu w przypadku odmowy Kierownika USC przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński (1)	1683
8. Orzeczenie sądu w przypadku odmowy Kierownika USC przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński (2)	1683
9. Orzeczenie sądu w przypadku odmowy Kierownika USC przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński (3)	1684
10. Orzeczenie sądu w przypadku odmowy Kierownika USC sporządzenia aktu małżeństwa zawartego zgodnie z art. 1 § 2 KRO	1685
11. Zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (1)	1686
12. Zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (2)	1687
13. Zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (3)	1687
14. Zezwolenie sądu na zawarcie małżeństwa per prokura (4)	1688
15. Zezwolenie małoletniej na zawarcie związku małżeńskiego	1689
16. Zezwolenie małoletniej na zawarcie związku małżeńskiego (2)	1690
17. Postanowienie w przedmiocie zezwolenia osobie chorej psychicznie na zawarcie związku małżeńskiego (1)	1691
18. Postanowienie w przedmiocie zezwolenia osobie chorej psychicznie i częściowo ubezważnionolnionej na zawarcie związku małżeńskiego (2)	1692
19. Postanowienie w przedmiocie zezwolenia osobie chorej psychicznie i całkowicie ubezważnionolnionej na zawarcie związku małżeńskiego (3)	1693
20. Zezwolenie osobie z niedorozwojem umysłowym na zawarcie związku małżeńskiego	1694
21. Postanowienie o unieważnieniu aktu małżeństwa (1)	1695
22. Postanowienie o unieważnieniu aktu małżeństwa (2)	1696
23. Postanowienie o unieważnieniu aktu małżeństwa (3)	1697
24. Wyrok ustalający nieistnienie małżeństwa (1)	1698
25. Wyrok ustalający nieistnienie małżeństwa (2)	1699
26. Orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa z powodu choroby psychicznej (1)	1700
27. Orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa z powodu choroby psychicznej (2)	1702
28. Orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa z powodu choroby psychicznej (3)	1704
29. Orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa z powodu choroby psychicznej (4)	1705
30. Orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa z powodu bigamii (1)	1706

31. Orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa z powodu bigamii (2)	1707
32. Orzeczenie o unieważnieniu małżeństwa zawartego przez pełnomocnika	1708
§ 3. Prawa i obowiązki małżonków	1709
1. Rozstrzygnięcie o istotnych sprawach rodziny	1709
2. Orzeczenie w przedmiocie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny (1) ...	1710
3. Orzeczenie w przedmiocie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny (2) ...	1711
4. Orzeczenie w przedmiocie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny (3) ...	1712
5. Orzeczenie w przedmiocie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny (4) ...	1714
6. Orzeczenie w przedmiocie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny (5) ...	1717
7. Nakaz wypłacania wynagrodzenia za pracę współmałżonka	1719
8. Rozstrzygnięcie o wyłączeniu odpowiedzialności małżonka za zobowiązania drugiego małżonka	1720
§ 4. Ustawowy ustrój majątkowy	1722
1. Rozstrzygnięcie o podziale majątku wspólnego	1722
2. Orzeczenie w przedmiocie zobowiązania pozwanego, aby do dnia 10. każdego miesiąca udzielał na piśmie swojej małżonce powódce informacji o stanie majątku wspólnego oraz o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny – z uzasadnieniem	1723
3. Orzeczenie w przedmiocie zezwolenia małżonkowi na sprzedaż nieruchomości wspólnej	1724
4. Orzeczenie w przedmiocie pozbawienia małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym (1)	1726
5. Orzeczenie w przedmiocie pozbawienia małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym (2)	1727
§ 5. Umowne ustroje majątkowe	1729
1. Orzeczenie w przedmiocie ustalenia nieważności umowy majątkowej małżeńskiej – z uzasadnieniem (1)	1729
2. Orzeczenie w przedmiocie ustalenia nieważności umowy majątkowej małżeńskiej – z uzasadnieniem (2)	1735
§ 6. Przymusowy ustrój majątkowy	1740
1. Orzeczenie w przedmiocie ustanowienia rozdzielności majątkowej (1)	1740
2. Orzeczenie w przedmiocie ustanowienia rozdzielności majątkowej (2)	1741
3. Orzeczenie w przedmiocie ustanowienia rozdzielności majątkowej (3)	1743
§ 7. Ustanie małżeństwa	1745
1. Postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia alimentacyjnego w sprawie rozwodowej	1745
2. Postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia niepieniężnego w sprawie rozwodowej	1746
3. Postanowienie w przedmiocie wniosków o zmianę zabezpieczenia i zabezpieczenie ...	1747
4. Wyrok rozwodowy (1)	1753
5. Wyrok rozwodowy (2)	1757
6. Wyrok rozwodowy (3)	1764
7. Wyrok rozwodowy (4)	1768
8. Wyrok rozwodowy (5)	1772
9. Wyrok rozwodowy (6)	1774
10. Wyrok rozwodowy (7)	1777
11. Wyrok rozwodowy (8)	1788
12. Wyrok rozwodowy (9)	1797
13. Wyrok rozwodowy (10)	1797
14. Wyrok rozwodowy (11)	1798
15. Wyrok rozwodowy (12)	1799
16. Wyrok rozwodowy (13)	1800
17. Wyrok rozwodowy (14)	1800
18. Wyrok rozwodowy (15)	1801
19. Wyrok rozwodowy (16)	1802
20. Postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia w procesie rozwodowym	1803
§ 8. Separacja	1805
1. Wyrok separacyjny (1)	1805
2. Wyrok separacyjny (2)	1806
3. Wyrok separacyjny (3)	1811
4. Postanowienie w przedmiocie zniesienia separacji (1)	1811

5. Postanowienie w przedmiocie zniesienia separacji (2)	1812
6. Postanowienie w przedmiocie zniesienia separacji (3)	1812
7. Zarządzenie w przedmiocie zniesienia separacji	1813
8. Postanowienie zabezpieczające proces o separację (1)	1813
9. Postanowienie zabezpieczające proces o separację (2)	1814
10. Postanowienie zabezpieczające proces o separację (3)	1814
11. Postanowienie zabezpieczające proces o separację (4)	1815
12. Postanowienie zabezpieczające proces o separację (5)	1816
13. Postanowienie zabezpieczające proces o separację (6)	1816
§ 9. Macierzyństwo	1818
1. Wyrok ustalający macierzyństwo (1)	1818
2. Wyrok ustalający macierzyństwo (2)	1819
3. Wyrok zaprzeczający macierzyństwo (1)	1820
4. Wyrok zaprzeczający macierzyństwo (2)	1821
§ 10. Ojcostwo	1823
1. Wyrok o zaprzeczeniu ojcostwa (1)	1823
2. Wyrok o zaprzeczeniu ojcostwa (2)	1824
3. Wyrok dotyczący zaprzeczenia ojcostwa (3)	1826
4. Wyrok dotyczący zaprzeczenia ojcostwa (4)	1827
5. Wyrok ustalający bezskuteczność uznania	1828
6. Wyrok ustalający ojcostwo i alimenty	1830
7. Wyrok ustalający ojcostwo (1)	1832
8. Wyrok ustalający ojcostwo (2)	1834
§ 11. Stosunki między rodzicami a dziećmi	1835
1. Postanowienie w przedmiocie rozstrzygnięcia o istotnych sprawach dziecka z uzasadnieniem	1835
2. Postanowienie w przedmiocie wydania dziecka (1)	1836
3. Postanowienie o wszczęciu z urzędu postępowania opiekuńczego o ograniczenie władzy rodzicielskiej	1837
4. Postanowienie o wydaniu zarządzeń w trybie art. 109 KRO	1838
5. Postanowienie o ograniczeniu władzy rodzicielskiej (1)	1838
6. Postanowienie o ograniczeniu władzy rodzicielskiej (2)	1839
7. Postanowienie w przedmiocie zawieszenia władzy rodzicielskiej	1840
8. Postanowienie w przedmiocie pozbawienia władzy rodzicielskiej	1841
9. Postanowienie w przedmiocie przywrócenia władzy rodzicielskiej (1)	1842
10. Postanowienie w przedmiocie przywrócenia władzy rodzicielskiej (2)	1843
11. Postanowienie o uregulowaniu kontaktów z dzieckiem	1844
12. Postanowienie w przedmiocie wydania dziecka	1846
13. Postanowienie w przedmiocie zezwolenia rodzicom na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (1)	1847
14. Postanowienie w przedmiocie zezwolenia rodzicom na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (2)	1848
15. Postanowienie w przedmiocie zezwolenia rodzicom na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (3)	1849
16. Postanowienie w przedmiocie zezwolenia rodzicom na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka (4)	1850
17. Postanowienie o ustanowieniu rodziny zastępczej	1852
§ 12. Przystosowanie	1854
1. Postanowienie adopcyjne	1854
2. Wyrok w sprawie o rozwiązanie przystosowania	1855
§ 13. Obowiązek alimentacyjny	1857
1. Zabezpieczenie alimentacyjne na rozprawie	1857
2. Wyrok zasądający alimenty	1857
3. Wyrok w sprawie podwyższenia alimentów	1859
4. Wyrok o ustaleniu, że obowiązek alimentacyjny wygasł	1860
5. Wyrok w sprawie o uchyleniu obowiązku alimentacyjnego	1861
6. Wyrok w sprawie alimentów z tytułu niezaspokojonych potrzeb uprawnionej sprzed dnia wniesienia powództwa	1862
§ 14. Opieka nad małoletnim	1865
1. Postanowienie o ustanowieniu na wniosek opieki prawnej i opiekuna prawnego dla osoby małoletniej	1865

2. Postanowienie o zwolnieniu z opieki i ustanowieniu opiekuna prawnego dla małoletniego	1866
§ 15. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie	1868
1. Postanowienie o ustanowieniu z urzędu opieki dla osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie	1868
§ 16. Kuratela	1869
1. Postanowienie o ustanowieniu kuratora dla zmarłego.....	1869
2. Postanowienie o ustanowieniu kuratora dla małoletniego (1)	1870
3. Postanowienie o ustanowieniu kuratora dla małoletniego (2)	1871
4. Postanowienie w sprawie ustanowienia kuratora dla dziecka poczętego, lecz jeszcze nieurodzonego	1871
5. Postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie ustanowienia kuratora dla dziecka poczętego, lecz jeszcze nieurodzonego	1872
6. Postanowienie w sprawie ustanowienia kuratora dla nieobecnego	1873
7. Postanowienie dotyczące uchylecia postanowienia o ustanowieniu kuratora dla nieobecnego (z wniosku)	1874
8. Postanowienie dotyczące uchylecia postanowienia o ustanowieniu kuratora dla nieobecnego (z urzędu)	1875
§ 17. Pozakodeksowe regulacje dotyczące prawa rodzinnego – unormowania krajowe	1876
1. Postanowienie dotyczące zobowiązania sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania	1876
§ 18. Pozakodeksowe regulacje dotyczące prawa rodzinnego – unormowania międzynarodowe.....	1878
1. Postanowienie o wydanie małoletniej w trybie Konwencji haskiej.....	1878
2. Postanowienie o wydanie małoletniego w trybie Konwencji haskiej.....	1880
§ 19. Właściwość sądu	1882
1. Postanowienie w sprawie o zniesienie separacji.....	1882
2. Postanowienie w sprawie stwierdzenia nabycia spadku.....	1882
§ 20. Strony. Zdolność sądowa i procesowa. Współuczestnictwo w sporze.....	1883
1. Wyrok oddalający powództwo w sprawie o podwyższenie alimentów	1883
2. Wyrok oddalający powództwo w sprawie o obniżenie alimentów.....	1884
§ 21. Koszty procesu	1886
1. Postanowienie w sprawie zwolnienia z kosztów sądowych	1886
2. Zarządzenie zwrotu wniosku w sprawie o zwolnienie z kosztów sądowych	1886
§ 22. Proces.....	1888
1. Orzeczenie o zawieszeniu postępowania w trybie art. 445 KPC w sprawie przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny z art. 27 KRO	1888
2. Postanowienie w przedmiocie skierowania stron do mediacji	1889
3. Postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia ugody mediacyjnej	1889
4. Postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania objętego ugodą mediacyjną	1890
5. Postanowienie o umorzeniu postępowania	1890
§ 23. Postępowanie nieprocesowe	1892
1. Postanowienie o zmianie wyroku rozwodowego z uzasadnieniem	1892
2. Postanowienie dotyczące zmiany wyroku separacyjnego z uzasadnieniem	1893
3. Postanowienie o umorzeniu postępowania	1894
Indeks rzeczowy	1897